

రాదామాధవ సంవాదము

కృష్ణ :

వెంటిండ్ల చేంకటపలి.

ప్రమాణాలు

ఫో-12.

కృష్ణ

యస్. అప్పలస్వామి అండ్ సన్ను

ప్రభిష్టు అండ్ బుక్ సెల్లర్సు,

రాజుమంత్రి.

1949

పెం 1-0-0

రాధా మాధవ నంవాదము

—అశ్వినీప్రభుత్వామై—

ప్రథమ శ్యాసము

—●●●—

- క. శ్రీ రక్తిణిషునోహర, కారుణ్యసుఖాసముద్ర కంసమథనయ
శ్రీకృంబీషుజనా, శ్రీరచిదాసంద కృష్ణోపమశందా. 1
- వ. అభ్యుదయపరంపరాభ్యావృథిగా నారచియింపంబూసిన రాధామాధవ సంవాదం బను
మహాప్రబంధంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 2
- శ. అనవరత ప్రబోధకరహా మిథిలాపురమందు సౌకృత్యానాఁ
డనభుండు ధన్యుడై జనకు దార్శనలతో సుఖలీల సుండి సొం
పున సకలావతారములపుణ్యకథ లీవరింప వించు నా
చుస్తున వేడ్డెఁ గృహ్ణకథ సత్యవిధిన్ శుకయోగిరాయసిన్. 3
- చ. అడిగిన భక్తితోడు బులకాంకితుఁడై నయనాంబుజంబులక
వెదల శుదంబుధార యాదువీరుని గృహ్ణిసి సన్నుతింపుగాఁ
బడసితి సౌతభాగ్య మని పద్మదళ్ళాక్షుఁ దలంచి ప్రొక్కుసుక
బింబిక దీఱుఁ బొపములు వాఱఁగ భాగ్యము చేర నిట్టునెఁ. 4
- గి. జఙకరాజేంద్ర వినవయ్య సావధాన, మతిని గృహ్ణిచితరతమలో మహిని విందు
మవి రుచింఫవు మామ మాయసుభవంబు, చెలగుశ్చంగారరూప హాఁ జి తరింపు. 5
- శ. యము నాతీరమునందు బృందదరి బొగొపలై ప్రేపలై నా
నమున్ గొలలపలై తజులభూగ్యం బెంతవింతు మొ
లముగా నందఱుఁ గొలలాదుదుఱు పాల స్నేతుఁ దస్మైత్తెయై
యమితానందుడుఁ నందుఁ దందు దగు దేవాధికభోగంబులకు. 6
- సీ. తీరుగాఁ గై సేయు తేరులచందాను, బొదుగులతోడి యాగదుపు అమరఁ
గసుఁగానక మదించుగజములకై వడేఁ, గొమ్ములవృథమ్మ లొక్కుమరుమినులు
జీవ్యశ్శ సటు కాలు ద్రవ్యవీరులరీతుఁ, జలపోరి పెనగుకోడెలు చెలంగఁ
డెంగున దాఁటుతురంగంబులవితాను, బురుకైలైగలు సొంపుమిగుల

గి. సదియై చతురంగబలములై యాత్రికయులు, మొలపై యొన్నిప్రేరణలే సలుకొన్ని ఫలితమములు కోట్లై పెరిధవిలు, సందుష్టేజువోందు సందుం దాసంద మొంది. 7

క. ఒకపశువుఁ బ్రోమునానికి, సకలఫలంబులు గలు సంతతమును కోట్లమించుపశుగణంబులఁ, బ్రిక్టుబులు నతసిఫల మేందుకు. 8

గి. అతనిపుణ్యంబుననొ లేక యతనిపుణ్య, పత్రుయను యాశోదాదేవిభూగ్యమునకొక్కముఁ కుదయించే వారి కింకేమి తెలుప, జలజనయనిభ్రమాత్ములుపోయి. 9

చ. చినురులపాదము ల్యూశలఱజ్ ల్యూడ్స్ప్రేస్ట్స్ నొయారిపిక్కులుకు జ్ఞాగితోడ లందపుంబికుఁదు జెస్సుగుబొజ్ పెడందతోమ్ముళ్ బూగుకరము ల్నుసుంగళ్ ము సద్గుర్వఁజెక్కులు సవ్యుమోయు తేటగుకసునోయు ముద్దుగురియుకు జెరిగేన్ హరి యందు బాలుఁడై.

సి. పట్టాథియోగసొభూగ్యము లీలకించి, సందుందు సంతతాసంద మొందు వోట్లుపుల్కులు ముద్దువోలఱక్సులు గాంచి, మురిసి యాశోద పశ్యాద మంద సవమోహనాంగఁ సోందర్శింబు భావించి, పసిగాఁపున్పెత్తెల్లో ప్రైబిలంగఁ జూఁటుత్తూఁటు వృథిపోందురూపముఁ జూచి, జనులెల్ల నాశ్చిర్ణమునఁ జెలంగఁ

గి. దలిరువలె గోమునై మెగవలెను సోగు, యై యలరువలె మృదువునై కాయనలెను చెక్కువై పంచువలె నెఱచోక్కు మగుఁ, దేనెవలె దేబుయై శారి తేజిలె 11

ఉ. అప్పుడు లేత్తప్రాయమున నాడుము సందుఖిముద్దుఁ జెల్లో కప్పురగఁధి రాధ యసుక్కియు యొక్కుయునామధేయుఁ భీ స్నిప్పుడై పెండియాడి మగఁం చని చూడదు వాని వాఁడు నాయొప్పులపశ్చుఁ గొనుగఁ నోడును ప్రీధును గొలపెత్తిచేణ. 12

క. పెస్సులను జబువ పుట్టిన, చెస్సునఁ బుప్పులను దావి జెలగినరీలికు గన్నియసకలాంగఁబులఁ, దిస్సుగు నొకవింత వోదమై దినదినమునకు. 13

క. వనిత తపుఁదానె చూచుక, తపలుఁ దా నును రను విత్తాక్కె తపపు దనసాగుపుఁ దనముచ్చుట, కనువైన్ప్రియుండు లేని యూరాటమునన్. 14

క. తొల్లి తప పేమిచేసెనొ, కొల్లగు బసిపొలుఁడైన గోపాలునిలో మల్లాడుచు సెలప్పుఁ, పెల్లాటల సుండు రాధ జిల్లిబిలితమిచేన. 15

క. బాలుఁ డగుశారి సెతుక, పోలాగతి ముద్దులాడు సేప్పార్చు వృధాకాల జ్ఞేపంబునకును, జాలక రాఘాలతాంగి చాలవిర్మాఇ.

ప్ర థ మా శ్వేస ము.

3

ఉ. భూవిష్టలాభిలాషమున బాలుని కేమఱ తుగు వెనుఁ చె
య్యావులపాలతో జలకమార్యాను దాఁ దొడుంచి యేమిచూ
చేపనిసప్పుముకు బయటచే దడియెత్తి సిరామరత్తతో
గానుగఁ జిక్కుబొట్టు నొసలకు ఘట్టియించి కదించు నుయ్యులకు.

17

ఉ. నాపెల లేనిమానిక ము నాతోలీనో ముల పెట్టపంట నా
దేవుడ నామనోరథముఁ దీర్ఘ జనించినచక్కనయ్య నా
జీవసాంచిపనంబ యాదు శేఖర యించుక నిర్ద పోగదే
యోవెదమాయికాఁడ ! యాని యుయ్యుల నూచును రాథ మాధవును.

గి. ఏమజించి కృష్ణఁ డిండలుఁ జీరఱబడి యున్న పాలు పెరుఁగు వెన్న నెయ్య
కొల్లాడుచుండ గోవిష లూక నాఁడు, దొవ్విగూడి రాథతోడ నసరి. 19

క. ఉటపయి నున్న వెన్నల, చ్చైలున గొంచుఁబోయి సంగాతులతో
నాటూడుదోడగే మాబతు, కెట్ల కడవెళ్ళునమ్మ యటాగయినకు. 20

క. ముదిన్నుని బలిమిని మా, ముదియచే నున్న వేఁ ముద్దలు గొణే నీ
ముదులబాలుఁడు నీ కింది, ముదయినన్ గొమ్మమాను ముదుబమ్మ. 21

క. బంతులటుంచును జైలిపు, బంతులు బిగఱట్టి లేదు బంతి యటంచుకు
గంతులువైచెచును మముఁ గని, కాంతా యిటు తగునె నొంతకలవారలకు. 22

క. మందకుఁ జని రాఁగను మా, మందగమన నాగి సీదుమగఁ డేవు తనమున్
గందుపమాటల నడిగే, స్నందమె మనబాతి కిట్టి యాగదము చేరీ. 23

క. సీకెన బుద్ది పెఱుపుము, నీవలనహ గాకయుండె జేమె యశోదా
దేవికిఁ దెలిపెద మనఁగా, నావేశకుఁ బులిమితుచ్చి యారాథ వడికు. 24

క. ముదిన్నున గోపాలుఁడు, సదు సదయుడుచున్నవార్తలు విన్నుకు
గద్దించును లేదన్నను, బద్దించును జూడకున్నఁ బరితాపించుకు. 25

ఉ. ఓయి మనోహరాం పనియున్నది పోయెదుగాని యట్లు రా
వోయి మహోన్భావ యాని యూరిక పెల్చును బిల్య సేమి రా
ధా యాని యాతుకున్ బలుకుఁ దా విని సప్పుము వేగ నిందు రా
వ్యోయి భుజింపఁగావలడటోయి యటంచు వచించు బ్రాతోటు. 26

ఉ. పడుచులతోడ నాడ పనిబాలుఁడవా వలదన్న మాన వా
గడములు కొన్ని సేప్పుత్తివి కలరి వైతి కొలకాడవై

దుడుకులు సేయసాగితిచి దొంగిలిచ్చి చ్ఛితి వేమి తెప్పినకు
వడిగఁ బరాకు చేసికిని వాకిటి కేగెదు పిల్పులిల్పగన్.

27

ఉ. బుధులు డెల్పుబోవుగతిఁ బూహుక కష్టులు పుట్టుకొంచునే
ప్రాదున లేచి యిండబెడి పోయెద వమ్మకచ్చెల పిన్ను వుం
బెదవుగావు బువ్వు దినిపించెదఁ జక్కునిసామి రార నా
ముద్దులక్కు రార యని మైమ్ముచుఁ జీరున రాథ మాధవున్.

28

ఊ. అల్లఁడ దొండపండు వలెనా యని వాతెర యాన నిచ్చు నీ
కొలపే పుట్టచెండు విగిరో యని చన్నవు బట నిచ్చు రా
గోలి మయ్యాగపించ మడి గేవున పెస్సురు అంట నిచ్చుఁ బో
క్కలరి యంచుఁ గృఘ్నిండు నగ స్వరి రాథ యదేమిరా యనున్.

29

సీ. తీరుగాఁ కస్తూరితిలకంబు దిన్నువో, గమకించి వెమ్మాముఁ గచియుఁ జేరు
హాయులుగా గంధంబుపెయినిండు బూయుఁచో, బరికించియువువల్ గరీగినంటు
మెలపుగా సిగున బూపులవండ చులువో, బులకించి కుచును వీపునఫుటించు
హారువుగాఁ గైనేసి యిద్దంబుఁ జూపుఁవో, దిలకించి తనమొముఁ దెలియజూపుఁ
గీ. జెలగి మాటాడబోవునోఁ జెక్కు గీటు, బిలిచిపోడెం బూసునచో భెదవిగోఁ
గడిమి వైబుడు దిగుచునోఁ గాఁగిలించు, దమిమనంబున నాఁటిరాధా వఫూటి. 30
క. కడిమాడ సేయుభోజన, మిముఁ బిడికిట నిముడు రలువ లిచ్చును భెదుగా
తొడవులు వొడుగును బిబెడి, గడెగడే కొకవింతసాగసు గావించుపారిను. 31

సీ. ఎవతెతో సయ్యాట మింటిలోన సటుంను, భయపడ సదలించు తైలునుండి
చంటిత్తుక సదల్చు జారుపైట మటించి, యేసి బాగని వేడు సెయటనిల్చి
వాకిట మగవారు రాకుండ నిలుమంచు, జలువకోక ధరించుఁ దలుపుమాల
దాగఁసేరపు పల్పుదారి గాదని డూరు, పలదసి మరిపాన పదుఁ జేరు
సాఁడునాఁటికి గోపాలుఁ కీడుమాతి, లొలుత నూసుఁగుమిసాలతోఁ జెలంగు
బదరి మునువలె బెబుక్కుబడుగ నథికి, బెళ్ళకు వగఁగుల్చు మయనికి తెదరి రాథ.

క. ఆరాథమసొజవ్యధ, నీరీతుల నిరుగుసొరుగు లెఱుఁగకయుండన్
గారాబు సేయుఁ గృఘ్నిండు, చేరక తా సది పరాకు చేయుచునుండెను. 33

సీ. తొఱుదొలు బసిగాపుగులుక గుబైత యొంటి, పాటైనమొము తిస్పుకయొముఁ
జూపువెంబడి దన్నుఁ హోచి నిరున నిల్చు, దలయుఁచి హోడకల్ దెలియ సప్పు
నప్పువెంబడి చిన్న నాటిమచ్చిక లెంచి, నను నయొదయజూఽ ననుఁ బలుకుఁ
బఱువువెంబడి గేలుఁబైటకొఁ గెటలించి, స్వాముజన్ను లాన తొమ్ముననుఁ జేరు

గీ. జేర్చి మనిషంట జిగి పోవిఁ చీరనొక్కు, హాక్కి—సాక్కి—చిమురు కేరి గ్రుక్కుఁజేనుఁ	
జేని కనుమాటి యింటికిఁ జేరనడుగు, సాగి తను గానిరీతి తనంతసండు	34
క. అవిస్నులు సవనవఁగా, జాచాయఁగ విని చలించి గ్రుక్కి—నరాధాక
జాచి యదేమే రాధా, నాచాయఁ సిగువడెదు నాచారి కనియొక.	35
గీ. చెంత నీవునులేక చింతలోఁ బవళించి, నిదురబోవుపుండ నిన్న రేయ
కలఱాన నొక్కి—చక్కనిరాచకొమయండు, నోఁచె సెవ్యు దటంచుఁ నోఁచదాయు
నొక్కాంతేపు తప్పక చూడుఁఖాడంగ, నీసాలికైనుస్న నివటంచు	
రార కృణు యని బారలోఁ జేసాఁప, నేము రాధాయసి రొడురుకొనుచు	
గీ. శెనని యేమేమ్మి వింతగా నింపానచ్చు, నంత మేల్చు—చి నిన్నగాంచి యడితలాచి
మరిపెమున నిన్నఁఖాడక మోముపుంచు, కొంటి నాసిగు శేముకొండు నోయ.	
మ. అనినఁ బక్కున నవ్వి చీక్కితివి రాధాసాధువే యంచు నుం
టిని సీనాధుసమాదిప్పేషు వినఁగంటిన్ దుంటనిలంట వెం
టనే యంట న్నవింటితూఁపు లెద నంటన్ దుంట లింటేల నీ
ధ్వని వాచారసభావభావభవగాధల్ నీవగ టైల్ప్రెడిన్.	37
క. పిరిదాఁపఁ దావి దాఁగనె, పరిపరి పలుకేలనిజము పలికితి వో నా
ధర వినము “సత్యవాటీ సరస్వతి” యటన్నమాట చమన్నలూఁపుక.	38
క. అనిపల్చు— శోఁపలఁకుల కను మొచ్చుచునిన్ని నాళ్ళకును నీవైనుక
మనసేజీగి చింటుబట్టితి, తనుఁ బో యని కృణుతోడు దానిటునియొన్.	39
గీ. కండచక్కురపానకంటు గావలెనండు, పగిగోరపేమిరా యంబుజాత్కు
రంగుబంగరుబోఁగరాలు గావలెనండు, వవి గోగ పేమిరా మవనజనక
యిసుకతిన్నెన్న లమ్మాద సెక్కు—గావలెనండు, నది గోగ పేమిరా మదనటూప
తోడిచొఱరలోక నాడగావలెనండు, వపి గోగ పేమిరా యిమువ వంద్య	
గీ. తియ్యనైనున్న యలమోవి తేనె వలతో ?
జంటగోనినున్న యలచన్న అంటనలతో ?
త్రోక్కికడసినపిఱుమల సెక్కు—వలతో ?
బోడువాయక త్రీపుతో నాడవలతో ?	
ఆ. నీవపాడ మెల్ల నిన్న రాత్రి గంటి, వమ్ముచ్చెల న్నిషు నమ్మురాదు
సమ్మగాదు రేయి నాప్రక్కలోసండే, కలువరించలేద్ద చెఱులన్నెలు.	
ఉ. అందుల కాస్యేని మగవాండ్రుపయం బడి దూరు వొండఁగా
నెందుకు కంటి కింపయినయింతుల నలుకుఁ భెండినేయనో	

పాంచగఁ బ్రాహ్మణపోకలకుఁ బూనితి చేసిను మేము సేరిపో
యందఱవంటిముచ్చుటలు నాటలు పాటలు సోటిమాటలుకుఁ .

42

క. చిస్కుపుడై యెడబొయిక, కస్కుల నిస్కుపుడుఁ ఇండంగిలినండును నేఁ
డెస్కుంగ సీముసమాఖుము, క్రొస్కులపొడు పయ్యె గగనకుసుమం బయ్యెన్

43

క. ఆమగడేక సోంగవ నల్కిచిల్లకగా వసింతు మి

ప్రజ మపు డెస్కుయన్ మనలు దాకి తలంపరు సేఁడు వింటివో
మతి వినటేకో యింజనులమాటలు వాడల నాడ నాడ సీ
పరువులు చూచి నాపయిని పాపముఁ గట్టి రీకేమితెఱవుయన్.

44

క. మచ్చరమున నోక రసకొన, నోచ్చెము నాయంముఁ గలదె యొక నాఁడైనెన్
ముచ్చుటగా నినుఁ గౌగిఁట, గ్రుచ్చితినో లేనిచొరవకుం జొచ్చితి మో

45

క. సే నించుకొఱకె నచ్చుసు, వో సోడుము వటినింద లంపితి నయ్యె
మైన చిక నాయె సంమకె, శ్రూమవ మందఱముఁ గన్ను పొడిచినపీశిణ.

46

క. నామననుబోనికోంకి, సీమజనంబులె విజంబు చేసిరి మన కీ

సీమం భేంచుల కీషణ, కేమాయెము గొదవ లోకు లిటుగాడుటచేత.

47

సీ. చూడ సేర్పిన నాఁడె సాలపుగా మునుము స్కై, చేరంగ ననుఁ గటూత్తించినావు
నవ్వుసేర్పినాఁడె నమవుగాఁ కోండనొల్ల, నాతోడ్ వగగుల్కు సమ్మినాతు
పల్కు సేర్పిన నాఁడె భూవంబుగా ముందు, నత్త త్త రమ్మని యాడెనావు
సడవసేర్పిన నాఁడె నమ్మికగాఁ దొల్ల, వొడరి చేపట్టి కాల్ ద్రోకిస్కునావు
గాఁడు సేయనియోజన సేఁడు గలదె మరుఁడు డైవంబు గొట్టులు మనమనములు
విను సదాచారనిరతులు విటుధులైన, ఘనులు తొరాశకాంకులు గాడజ మవకు.

48

చ. అన విని రామ రామ యిటు లాశగఁ జైలునె సీమఁగాక నా
మన పరయందలంచితివో మక్కువతోఁ గరుజించి సీవు పెం
చినతసు వింత సీ వగడుసేనిన కాదనువార లెవ్వు రిం
దున కొడిగట్టినఁ వెనక దోసము గాదఁపై రాథకామణి.

49

క. సీతోడు జర్జుసేయఁగ, బోతే నామనను కొకటి పొడమినుఁ బొదమున్
సీతోడు బిలకరా దిఁక, వాతప్పితి మొదలుఁ బిడుమహాదను సేసుఁ.

50

క. అని విఱుగ నాడి యంతసె, తవసంగడికాండు పిఱవ, దానాపలుకులో
ఇని వణో యని యెఱుగిస్కుము, వసబాత్ముఁడు వెదకె మరల వచ్చేద ననుచుణ.

చ. రఘజియ నంతో కేవరణరష్ట్రము నాయకపోయినటు లోటు
గుమాలుచు సేరికిన్ దెబుపఁగుగుడక దొంగను దేబుగులు చం
దమను దపించుచు స్నేతినాభుండు ముక్క విడునాడిసటివా
క్యమాలపుసంగత్తు తిఱచుగా దలబోయుచు జింత సేయుచుకు.

52

గి. పొరువియులచెబులతో బోయు నమచు, గొండెములుడెఱును యిళోదకోపరింప
కొరి గూసింపుచుని తన్ను గోర సెవరి, నముగవచ్చేయపడుచుల నమునుచును. 53

సీ. పనితెనిపని జారుపైటతో నడుచుడు, ముసిముసినగవుతో మోము వంచు
గడెగడె కొకవింతిగా మేను గై సేయు, దోడిబోటుల వృధా దూరి పఱకు
బఱుమారు ముంచీతిచిలకును ముద్దాడు, గని కానమటులఁ గ్రేగంటుఁ బాచు
నొంటిపూటైవచో నుస్సురు మని నీలుచు, దముచూచునెడ గిరుక్కునఁ దొలంగు

గి. నవల నివలను గుపువలో నవసరులగ, వినియు వినములుగాఁ జేసికొముచు మెనడ్డి
సీటులకు బోక పోవక నిలువలేక, మురియు నీలీల గోపాలుప్రోల రాధ. 54

క. దాయు నము జెంతో బిలిచితి, వాయును నిస్సేను బిల్వ సంచన నట్టే
పోయి నుసుబుభ్య లివి వలె, సే యినునవి వలదటన్న నీకు సెటు అనుకు. 55

ఉ. ఘులువ ప్రోయ వండియఱం గజైలు మువ్వులు సంధడింపుగా
వల్లనిష్టేనుడౌ లమర నవ్వుచు నలన నీవు రాగ రా
గిలుచు రబ్బాతో దిగియ గిలెద వేమిర మెల మెలనే
యల్లుడై యెగ మియ్యమని యంచురు గాపున సెవ్వు డేమనుకు. 56

క. రా రా సందకమారక, రా రానవనీతవోర రా రా కృష్ణ
రా రా రాబులయేలిక, రా రా ముద్దులము రారి రా రా శారీ.

ఇ. రా రా సందమార రార యమపేరా రార రాకానుభా
భా రాకార మనోహరాంగ దయలేదా యైన నాయింటికిన
రా రా దా నిసువంటివాని కిది మేరా నిస్సు సేమంటిరా
యేరా నిడగుబంటిలేనెతెరమో పీరా మనోవల్లభా. 58

చ. ప్రకటమసౌబర్యాప పసిబాలుండ వంచును నమ్మి ప్రక్క సుం
చుక నిమరించేగాఁ బుఱుపుచుకు గుచముతో బిగబెట్టుమేను మే
సికిఁ గదియాంచి పల్పెదవి నిల్చి వేమిర మేనమాపపో
లికలకుఁ జోచ్చినాడవో ? భార్య యుచున్ దలయూఁచి నవ్వుచున్.

గి. ఒంటి సెదులైన రాధ యోరోపి కృష్ణ, దాఖు తాఖు మటంచనఁ బాఖు శోరి పదుగు రున్ని ప్రవ్యాహికమాట పైఘటించి, తాఖు తాఖు మటంచనుఁ దశకుఁదానె.

శ. విదు విదు సీకొసంగ నని వేఱోకబాఖున కొక్కుతియ్యము మిడిఫల మాయఁబోవ బలిమింగాని తా మొనపంట నోక్కు గ్రు క్కుఁడురస మాగి సీక్కుతు లొగిం జెలఁగం దలమూఁచి చూచే గే రదమున రాధకామథర రాగసు భాధరవీటి సారెన్.

61

క. అముద్దమాచి రాధిక, యేమతీతి నదేమి మాచి తీవన నగి సే నేను నినుఁ ఆచినట్లుఱ, సీమననునఁ నోఁచే డెలుపు నీవని వేడన్.

62

శ. తెలిపెద రమ్ముటంచు సుదతీమణి దుప్పటికొంగుఁ బట్టి లో పలిపడకింటికిన విగువఁ బద్దుడళాతుఁడు మోడిమానిసిం బటే జని తెల్పుమంచనిన మంచిది పాసుపుఁ జూడుమన్న ని శ్చఱుఁడయి కొంతసేపునకు జవ్వనిఁ దప్పక మాచి యటున్క.

63

ఉ. మొన్న సె తెల్పుఁడుఁట మొన్నటి నీన్నటి పిన్నాడ నా కొన్నును నీవు భోజనము కోరి యిద్దావలె స్తుతిపెంచినా వెన్నుఁడు లేనిమాట లిటులేట్రికి నాడెదు మాటిమాటికిఁ గన్నులఁజాడు ముల్లఁడు గానుఁట వే యన రాధ యటున్క.

64

సీ. పసిబాఖుఁ దందునా పరికింప మారిలో, నీవు జూడనియటి సెలవు లేదు వగు గానవందునా మగఁడు నీవే యుని, నీరాకుఁ గోరని నెలతలేదు వినసేర వందునా విద్యులయొరగలు, సీ వెఱుంగనిపాటి నీతిలేదు దయఁజాడ వందునా ప్రేయమతో నయమతో, నీవు లాలింపని నెలత లేదు

గి. అన్నిటను జాణవే యోదు పైన నాదు, కూర్చు సెఱుగనినొక్కుఁ కొదవ సీకు నీయంతో నోఁచని సెనరు కలిమి, వననరచనలు డెల్ప సెవ్యులెతరంబు.

65

ఉ. పెంచినదాన నంచుఁ దలపేంచెదు సారెన్ సారె సీదు ప్రా పెంచినదాన నౌమ నిది యొన్న రమస్యము మావిపిల్చులన్ వాచనలేక పాదినిడి వారక పోవఁచేని పెంపు గా వించుట తల్చులం బనుధనింపనో యన్యులపాఖు సేయనో.

66

శ. వినరా వాపుల కేము కాముల ముకు విన్నాముకన్నాములే నినుఁబోలంగలవానిఁ గాన మవు కే నీసేర్చు లోకంబులె

లను గల్వించినథాత భారతికి యేలా లోలుఁడై వావి గై
కొసేడాయె న్నిటువంటిసా మెతులు నీకు న్నాకుఁ గానున్న వే.

67

ఉ. లేదని కుందిణి ఫలము లేదని డైవము మార సేల ? నీ
కే దయరాపలె వెసుక నీవ తలంచుక చేరయీవలె
కాదని ప్రైసన్ వరుస గాదని నిస్సెన్ నమిగైయుంటి నీ
వే దయలేక సన్నుఁ గడ కింతమఁ దెచ్చుటఁ సే డెబెంగితిఁ.

68

ఉ. ఓహా యై తును నంటై సేని నతఁ డాయమృంతుఁ డైనంట నా
యూహోల్కము పో మెతాయె నస చేదో కుంటు గాదందువే
నాపో మంచిది భూమిసామికిని నాలై యుండి యత్తోట సం
దేహంబా యిది వేవందె విసనా నీసాట నీకే తగుడు.

69

ఉ. ఎన్నుఁడు పెద్దవాఁ డవుము వెన్నుఁడు జాణతవంబు సేసు నీ
వెన్నుఁడు నామనంబు ఫలియింపగఁ కేయుము వంచు గోరి వే
నున్న బిల్లపీజనుల యులముఁ జలగఁ కేసి మెచ్చుకొం
చు న్నునవింటివానిషని చూఱుబు వెటుటకొ మనోహరా.

ఉ. భూమిభూషితాంగ పరిపులసగోరుహు సేత్తె నీకు సం
తోము వచ్చినప్పుడై నసుఁ దయజూతువు గాక యూరా కే
దోషములంచు నస్యెతలఁ ట్రోయు సేనిక మాన నీవపు
శైఘవిలాసమేఘుము భరించెన మత్తుట్టచపర్మితంబులకు.

71

క. విను కాకుండిన వేటోక, తసునున నినుఁ జైటుబటుదలఁ చెడ నపుడుక
వినవే మొ వావివరుసులు, తసుపులకర్మంబు జీవధర్మ మొ చెప్పు గా.

72

క. అనిన నబ్బాలి కొ పుటికి గోపాలమా డామటి యిటనియు.

ఉ. క్రమ్మక యెన్నిపల్కుదవు కానివిపోనివి గుంపుసేసి వే
దమ్ములు నీతులుం దగవు భద్రుము శాస్త్రములుఁ స్ట్రోగుల్ చ్చ రా
ణములు నీకుఁ జక్కునియునక : సువారకిఁ జక్కుసొనెని
పమ్ముతు లారివారలకుఁ జాటవలెంగద సేడు ముందుగులు

ఉ. మంచితనాన వలశినమాటలు నీకెగబోత లయ్యై వో

-

- నంచు భవత్తివియింబుసకు సై వినిసం గోఱగా దిదేల నీ
కించుకవల్ల సేమి యొక యించుక వావి దలంచుకొమ్ము ము
న్నించుము నస్సు ముచ్చుటము సైస్తముఁ జాలదె రాధి కాచుటే.

75

ఉ. వెంటనే పొచ్చ వేల యవిహకము గట్టెదు పావి గాదు న
న్నంటు మన్న అంతులిడి యలునిమంచితనంబు లేదు పొ
మృంటివి య త్తసేయుపని కొఱడి లేదనుటై నిజంబు నీ
వంటియభీజురాలి కిటునంటివి మంచి వోకో తలంపుగా.

76

గీ. అవనిఁ గాంతలు స్వేచ్ఛానిహోర లగుట, తెలిసియే కాదె బ్రహ్మ విధించినాడు
మగువళాక్కుఁడె మగ వాడు మగఁడుగాగ, రాధాయిరి ధర్ముకొత్తవిలోధుగడ.

ప. అనిన గోపాలగుణజికి రాధికావఘూమణి యిట్లనియొ.

క. మహిందేవ సుఖు మెఱుంగక, తపూతహాపడి పరమథుంబుఁ చాఁ గన కిమాముక్
- సహి పరమ స్వహి యైతే, పహజమ యూమగనిఁ గొల్యు జలమో ఘలమో. 78

మ. గతి వీడుచును బిన్ననాడు తమవేడ్కున్ తెద్దుల్చుప్పిఁతు కె
వ్యతే కెవ్వాడు మగండు కానరు మసావా క్షూయకర్మంబులం
బతి యొవ్వాడని తోఁచె వాడై పతిగా భావించునాలే పతి
వ్రత నాసమ్మత మిమతంబు చెడుతోఁవన్ బోవ నే వేఱినే. 79

క. బక్కటి గల తైన మనో, వాక్కూయములంబుఁ జెడవారలతోఁవన్
ప్రోక్కుక మత్తువ నొక్కుఁడె, దిక్కుని దక్కిసదియే పతివ్రత తలఁపన్. 80

క. మగఁడు మగండని మగువలు, తగవులు సధపిసను గాక తమ రోలనిచో
సగుఁ గా దని దండించునే, తగవు ధర్ముసమమనిఁ దగి మగఁ టోఁహో. 81

క. నిను నోఁ గాదన నేమో, యన పెఱతును గాని మిగిలినంచుల కె
ననువారు వీరు నోఁగా, దనఁగాఁ బనియేమి యొకరిక్కు బ్రతికడనే. 82

చ. బుధుతవు నీ వసదుతనముల్ బహరించెదు బుజగించి నే
సడినిఁ బొపమంచునెరి వంశకు నీనుఁ బుసేమి నీనుఁగా
బడిబడి బాలనాడు మతి పాలున సుగిడునాడు సుగ్గునకు
నడపును నేసే పెంతునట నామ స్వంతంత్రత తేకపోయైనే. 83

చ. పచుకులకేమి యేగఁన బల్కుఁగేజాలవు నిస్సు మించి యు
కులు పచరింప నాతరషు, తోల్లిటివారలయూడికోఱు
టుకెద పల్కుఁబోయిన నొపుంబడికల్ పనిగావు నాపయైన
చలమై ఘలంబో యేల కరసాసలబ్బెలు పూ కికంబులన్. 84

ఉ. పొపము పుణ్య మేర్పుయుఁ బాల్పడినాడవ నీపు నీను నీ
పొపము తేల నీకోఱనుఁ డైబడి దీసత నొండజేసె నా

పొపము నిష్టుఁ గూడగలబ్రాహుల క బైపు బుజ్య మిందుపై
బాపము పుణ్యముం గలదె భావమునన్ బరికించియాడగన్.

85

ఈ. పో నామాటలు పూర్వపత్రములుగాఁ బోనాడి పోనాడి యో
నో నీపుటలె నిష్పకొంటి నవి సిదాంతంబుగాఁ తేసి నీ
తో నింకేటివితందముల్ పంక సేర్త స్నేటితో సిగ్రహ
సానం బైతిని నీవి దెల్పుపలుకే చాస్త్రుంబు తిక్కింపఁగన్.

86

క. శృంగారః వితపంటిది, యంగన కండుఁబేమచేత నాసందములో
సంగీకరించినం దగు, భంగంబున కోగ్రోగలడ భావజనిట్.

87

న. లతితుఁడ వౌదు వంచు మొదల్కాజివించి డబ్బ సేటికిన్
గలిగేను గాళ్ళుపై బడినకామినిఁ గాడని వాడ వాడలక్
గలమగనాంళకాళ్ళుఁ బడుఁగాఁ జదు పుస్తుడె మాటలేల నన్
సాలపునఁ గూడరా మనసుంఱగఁ జల్లనిమాలులాదరా.

88

క. అలుఁడ వెనంగులక్క, జెల్లుగ సుపకార మొరటి సేయుము నామే
సెలఁ గదుఁ గ్రాఁగుచున్నిని, చలనిసీమేన నొత్తి చూర్చు మిఁకఁ.

89

గి. నిష్టుఁ దాకిసపుడె నామేనికాఁకలు, నిష్టు సోఁక నిష్టుఁ వలదు
నిష్టు సోఁకఁబోదు నిషు మున్ను గూడిన, మందసపులతముపులందుఁగాళ.

ఘ. ఇప్పఁడు మవీ ఖువాక్యముల కీకొనవో యాని డెందమార్కో
తెపతెపీఁ గొబ్బు కాడెడీ బడింబడిగా నిడచూడు మంచు న
చ్చపలమ్మగాక్కి లేచి యలసారస్మాచను కేళుఁదమ్మి నం
దపుటురమందు మోపుకొని తల్పు బరాలన మాసి కృష్ణనిన్.

91

ఉ. గొబ్బున శయ్యుక్క దిగిచి గుత్తుపుటబ్బురపుబ్బునిచ్చెప్పఁ
గుబ్బ లురంబునం దలమి క్రుమ్ముచు మెచ్చుచు మోవిలేనియుల్
జాబ్బునఁ జాఁఅఁగఁగుచు సోక్కుచు ముద్దులఁ గొలగాడే త
చ్చిబ్బుయి కొంతసేపు జెలి ప్రేమ నదేముచుకు వచింపకఁ.

92

గి. అత్త మల్లాదునప్పుడ య్యంబుబాట్టుఁ, దూరకుండుట సరిపోలకుంటగాదు
పరవశత చేత సేమియు ఒములు సేయు, మనసులుఁ దోషకుండిన యునికి గాని.

93

సి. మొదలుఁ బుక్కిటిపీడె మొసగి రొంగిలిగాడ, మంచిబిమ్మునుచు నిష్పించుకొనును
తానె గుబ్బ లురంబు నాని బోసము గొబ్బు, మంచని తేలఁ బట్టించుకొనును
పంచమాపితిప్పాయె బదులైనఁ బరిపోర, మంచ కెమ్మావి నొక్కించుకొనును
పరవశయై ప్రేమక్కిమఱచితి సేఁ బెద్ద, నంచని మరల ప్రేమక్కించుకొనును

గి. ఒకటి చెలిగోర కౌరి దా నొకటిగోర, గొమరుబ్రాయంపుధనమెల్లఁ గొల్లలాడి రిదఱును దోషునొంగలై యింక మరుని, తేమిలంచంబు శితుగో యొఱుగెరాదు.

సీ. కముబొముల్ ముడేవెటుకొని సీవు నే నంచు, శరువానెంబుల కై నాదు లాడి యూయతంబై నిల్చి యటు కేల నొడుక, విరులబంతులతోడ వ్రేటులాడి యూయముల్ దాకి హో యనిగొచ్చి రోసాన, మురళించిగోళ్ళుచే నఱకుబాడి కెరలి చేపటైనఁ గ్రీందు మిఁ దయి పోర, బిశవతో సందిక పెనగి కూడి బదలి సాక్కుచు పోలుచుఁ బాస్పునొదు, బటుచులేచుచు మరలు భైబడుచునుండి రిదఱును గొంతునేపు పెన్నుదులగుచు, జిగురువిఁఁకానిలినుడు మాట్లాలనంగ. 95

వ. ఇటు పెనంగుచు ననంగసంగ రారంభ చున కిదుం బొరక యాగురుఫూపఫూ పుంబుల గుబుళుకొను కమ్ముకమ్ములావులం బొనుచువడి కొంతవడిఁ జిత్రురూపంబులకై వడి గదలకుండి రంత సగోపికాకాంపునిం గవయుతమకంబున సక్కుంబుకంతి యిట్టుబు గొటుకాఁచు నితిఁడు గదినినఁ గదియసిక యాంశరలజ్ఞాభరంబున దాఁపురంబులు పెటుచు నట్టిటు గుటునం జిట్టాపి బట్టిఁ దశిపెచి యొయ్యునొయ్యునం బయ్యెనకొంగుఁ దిగిచి యుబికినచునమిటుల కెటుకేలుఁ గేలుసాచినం బట్టాపి టు చుచు పెటువిడుపుల చిటుకంబులను వేగిరింపక యేమజెచి లాలించి కాగిలించినం గ్రీపుండు గదిమియాచుచును, మదుటుసి బైంపుటుబుఁ గచ్చినుబు లురుమ్మునం గ్రుమ్మి సామ్మసిల హో యని ఉనుచుమ్ములం దేలైనైచుచు, మోహంపువగలు మోము మోమునంబొనుపవచ్చినం దప్పిఁచి యొస్క యువ్వుల నివ్వులఁప్రిపియచ్చిన యొడలం గొబ్బునం జాబ్బునఁఁఁఁఁగా వాంతెరఁ గ్రోలిన సఱగస్సుకైచుచు భెండు వడి చునింగి విడువిడు చుని విద్దించి బదులుతెమ్మని పెదవి పెదులునం బొదివి యూని నాలుకచే క్రైపే లేణుచు, చూతవుని కాకేలఁ గ్రేగున్నఁ చెఱిచి నలకేలఁ జనుచుక్కులు పులిమి బలిమిం దక్కింతివని చురుక్కునం జాక్కులేర్పెద కొక్కుచు, మశ్శువును గోటిఁపోకులం బొక్కులి నిమిరి యువ్వులు దదవఁగదంగినఁ దదంబడుచు, మెడబలిమిశనంబున మోహంబుగ డేహంబు లాహిరింగాను తెఱంగు నమం గఁలగి కొక్కుచినఁ చుచు, నథంబులు డైక్కులి మిటుచు, తెమ్ముతెమ్మని కమ్మవిలునిక్కిం బయికొల్చిన మెలుఁపవలం గవకవలు చెన్నలం దవు లం జీనిపి తినివీఁడక విడివడక యొచ్చల్లం గలయిం గరిగించితి వేడ సేర్పితి ? పవ్వుతెమిచిఁ పరామును బదలితి ? వలసితి, విదిరా సుఖాసందం, బిదిరా వింతచందం, బనిపర్యోదకొంగునఁ కైపటు తెడ సెడం దుడుచుచు, బొమలు మదుచుచు, నన్నుం బొదవుచుని చివుక్కునం బయికొని యంతెకంతుఁ గందుకంబాదు కైవడిం దూఁగాదుచు, మజీయునుం బొతురలూద్దీతులం గులుక్కుచు, సలనులన లకుచుకి

తెఱంగులు గెరిఱుచు, నష్టపుటి కాముద్ద లద్దంబునీసలం జామును, సిట్లు సేసద విది నొట్లుమఱతు రాయని భావిరహంబునోప్పు గొంతువడి నిశ్చలంబుగు నుండి తలయూఁచును, రాలుపువ్వులు గ్రమ్మచెములు జాఱుక్కొమ్ముడియు సెఱుంగుక యందందు వింతపిఇలుపులం బిలుచుచుఁగంతుసాయుజ్యంబంబుచందంబున దనువు లేక్కిభావంబుగా నంటుకొన వ్రాఱుచుఁ బేమాతిశయంబునం బొక్కుచుఁ, గరంగుచు, నమ్మాధవుండు రాధికాపుంభావసంభోగశృంగారక్రిడానందసాగరంబున మునుంగుచుం, దేలుచుండై నంత.

చ. తెలెతెలవాఅబోచ్చె సలుదిక్కులు విచ్చే శుక్కిపికావశ్శుల్

కలకలఁ గూయుఁబోచ్చె మతి కంతుఁడు విల్ రతిచేతి కిచ్చుఁ దే

టులరొద వ్యాచ్చె జక్కువుటుంబము విచ్చే సునారుఁ డంత త్రాం

తులపు ముదంబుఁ దెచ్చె మది నొచ్చె విట్టివిట చోరకోట్రికిం.

97

సీ. మినుకుఁజెక్కుల గోటిచెనశు లేడవి కృష్ణ !, యదిగదా సీ వెఱుంగుదువు రాథ !

సొంపుకన్నుల నిద్రమంభు లేడవి కృష్ణ !, యదిగదా సీ వెఱుంగుదువు రాథ !

కెంపువాతెరఁ బచ్చికెంపు లేడవి కృష్ణ !, యదిగదా సీ వెఱుంగుదువు రాథ !

సునుమేనఁ జిఱుగాజనొక్కు లేడవి కృష్ణ !, యదిగదా సీ వెఱుంగుదువు రాథ !

గి నిస్సు చొన్నటివాడవు వేడు చూడ, దేడ నేర్చి పీమాట లీవు కృష్ణ !

వాకు న్యాశ్వర్యమైనది నీకుఁ దెల్ప. గూడ చదిగదా సీ వెఱుంగుదువు రాథ !

క. అని యొండొరు లిటులాడుచు, దినదినముల్ గలసి యొరులు దెలియక యుండక గనుమాటి తిరుగుచుందురు, కనఁబడిఁ వారి బొంపుగావింతు రొగిం.

98

సీ. తనపొవి పంటికొని జాఱుక్కున నొక్కు, గినుకతో విద్దించుకొని పేఁంగుఁ

బేసినఁ భోనీక బిగికాగిఁలఁ గనింప, విడువిడు మనుచు నలడలఁ జాచుఁ

జాపువెంబడి నొకించుక సీవిఁ జేసంట, దుడుకు మానవటుంచు వెడలబోపుఁ

బోవుకో నొడిసి హో పోషుంచు దమింప, నొడిపిమ్ముట జంటనుండ వెఱుచు

గి. వెఱచి వెఱవనితెగువచే వెదులమఱను, మఱచి మరలవనితెలివిచే మగుడుదలచుఁ దలఁచి తలఁవనితలపుచే దగులుపడుచు, పడుచుచనమునఁ దిరుగుఁ తైఁబడుచురాథ

క. హారిమిఁ గొన్నినా ర్లిటులు గోపుతుండు చెలంగుచుండి యే

మేర తలంపునంబడెనొ మెల్లన రాథను నిద్రవుచ్చి వా

ర్వారుల కెల్లుం దెలిపి రాతిరి వేషుపంజాముఁశ న

క్రూరునివెంబడికా మఘురుం జని వేడుక సండై నయ్యెడన్.

101

వ. అనిన నస్వలివృతాంతంబుఁ జెచ్చు మనటయు.

కా. వీళ్ళామాత్రఫల ప్రద్రవ్యాయామేరీ మహాపట్టు

ధ్వన్యా ! కంకరపద్మనాభరఘునాదామాత్మ్య గోపాలకా

దిత్తేమాంకరసోదరాగ్రజపదాత్మీయాధ్వర్య ! వాజ్మంజీ

సాత్మాన్మందవమారపాదయుగ వ్రాజాలబ్ది భాగ్యోదయా !

103

క. గంధీభగామినీనును, గంధాంకితవత్తు ! భాగ్యకలితకట్టాత్మా !

బంధురహాయసింధురజయు, బంధురనయ్యీరి ! వంశ పావనమూర్తి !

104

తరల. మథురభూమణ ! మంజుభూమణ ! మాన్యసజనపోషణా !

కథితపరున ! కిరినరున ! కాంక్షితామ్యతికరునా !

ప్రధితలక్షు ! బంధురక్షు ! భాగ్యదాయకపీతుక్షు !

మథితఫూరవిపత్తుసార ! విమానితసిరభారతి !

105

గాద్య. ఇది శ్రీమద్యైణగోపాల వరప్రసాదలబ్ది శృంగార కవిత్వవైభవ

వెలిచిండ తిరువేంగళ్ళార్యతనూర్ధవ విద్వజ్ఞనవిధీయు వేంకట

పతినామధీయ ప్రశ్నీతం దైన రాధామాధవ

సంవాదం బసు మహాప్రబంధంబునందుఁ

బ్రథ మా శ్యాసము.

శ్రీ రస్త

రాఘవనం వాదము

ద్వితీయ శ్యాసనము

క. శ్రీ ఈ త్వమస్తస్తముణ, ధామా ! రాఘవనకృష్ణ

శ్యామిపదంబుజదాసా ! శ్రమగదలరాఘవదాస ! చిత్రవిలాసా !

గీ. అవధరింపుము జనకధరాధిపతికి, మనిసి సంతోష వెందవ సన్మైనితిలకుఁ

కైనశుకయోగి గోమాంచితాంగఁడగుచు, నవలికథయొల్ల నిట్టని యాసతిచ్చే). 2

చ. ఆమరఁగఁ గార్యాఖిడములయందుఁ బరాకయి రాధికామనో

రమణఁడు కొన్ని నాశ్చ మధురాపురిలా విహారించి యంత భ

ద్రమగ సముద్రమధ్యమున ద్వారకయొఁ పురమన్ ఘటించి రా

జ్యోమునవు నాశుఁడై సకలసంపద లందుచు నొపై నప్పరిఁ. 3

క. మలమెల్లను రష్టించేసు, దలిదండుఁల చెలుం వాపి తాఁ బోషీంచేఁ

భార్తి ! యుకుఁ దగడె “సుపుత్రు, మలదీపక” యనెమనాట గోవిందునకుఁ. 4

ఉ. ఏవగవారు చేరిన సహించి తెసంతటివారి, జేయుచుఁ

కైవము దాత తలియును దండ్రియుఁ దాసయి ప్రోవఁగా జగ

త్పానమూర్తి యఁ తెనకుఁ బావనమాతము గస్సుజేవకీ

జేవినఁ దన్నుఁగస్సువసుడేవుని నావదుఁబాపి పోచుటల్. 5

మ. పదిచండెండుగుప్రాయమందు నిటు గోపాలందు భూపాలురణ

మెదలన్ మిఅంగీనిక లోగోనుచు యక్కిణ్ణాయులన్ గస్యాలన్

బదియార్యేల వివాహమై సమణరూపబ్రహ్మమై కస్సన్ని

స్నారిగా చీమహిమం బటంచు ఘను తెన్నుఁగాఁ జెలంగెఁ మహిఁ. 6

క. శువగ సమస్తభాగ్యము, కైవసుమై నిండియుండుగా సైపక యు

గోవిందుఁ రాఘవయొఁ, భావంచిడి కందుఁ సుందు బరవశ మొందున్. 7

క. దాయఁడు వనితామణలన్, మాయం డోకగడియుమాత్రమును గముఁపుల్

జేయఁడు చక్కుఁగ భోజన, మియఁడు తెనమనసుమర్మ మెవ్వారలకున్. 8

కీ. పెసగుర్లో యక్కిణి మనువలేదుమే, సత్త, లేదని పల్చు వలసికప్పు కథ జఱుమన సత్య గాధరాదని పల్చు, నదిగాక విననని యనురుసురను మరుమాట డెబు బాంబవతినా నీశల్, వింటలేదని సీరు కంటనించు రతివేళ, గాళిండి నుతియించును నాథ, రాయని తైప్రాలు హో యటంచు

గి. బలిపిఁబడుతులు తైప్రాలక్కుఁ బడెడువేళ, నొదుఖమాటలవ్యంగ్యముతోదడబడుటలు వదురులను సంధిసేర్పుట వెదకిచూడ, రాథ తెలుఁపై మచిగుండు మాధవుండు. 9

చ. పయకోని పువ్వులోండ్ బహుధంసులట్టారుచేసి వేడినం గయికోనఁడాయె శౌరి తమఁ గానక రాధిక మొంతయుబ్బసం బయపొర్లాడునో యనుచు నాత్మిను జింతిలు సెట్లివారికి దయయొకవోట నుండిన వితావిత యొంతవివేక ముండినఁ. 10

చ. ఒకరికిఁ డెల్పురాధనుచు నూరక చింతిలుఁ గొత్తసేపు కా నొకరికిఁ డెల్పు చుంచిదని యుద్ధపుతోఁ డెబుపంగఁబోపు సే నొకరికిఁ డెల్పురాథ యటు లొక్కురి కేట్కిఁ డెల్పునంచుఁ దాఁ దక్కిలాఘనంచు మదిఁ దాలిమి పీడును వేడు దై వముకె.

వ. ఇవ్విధంబున బహువ్యధలం బొంచును సెందుమం బ్రాహ్మణునోక దేవకీనందనుండు తన ప్రాణసభుండునుద్దనుకి దండగొనిమంద మంద చర్చస్తులయపవమానకంపితాధంగ ధంగసటత్కులక్కుఁ కేతరణిత ఉలహంసకారండవ ప్రమథిష్ట్రీకులగా త్రీమలపత్ర వాతోధూతాంబుజాత పరాగరాగక పూతుత కపూయుకొసార రంగ తెరంగ కణోధూత జలకణ పంపరాపరితోషైత మందార మాకంద చందన పించుమంద కుందసింమ వారతాలపొతాలతమాలమతీతక్కుల సాలరసాలజంబుజంబీరఫూబూర కరిపిరిషమా కారపునాన్నగ నాగపల్లి మల్లికాపుంజరంజితేపుంజ పుంజమంజలవిధ కునుచు భాసురవాసనాభీరామం బగు నొక్కుతేల్లి కారామంబుఁ జేరి యందు నిందనీలనాంద్ర కుటీమప్రాంత ప్రవాళస్తంభసంభూతకాంతి విభ్రాజిత్తాత రూప మయ కడ్యనిబద్ధ పద్మరాగప్పువిచ్చున్న మరకతలాపయు కుక్కావితానవిలాస వాసనపుష్టిరాంగఁ కొంత శికికాంతిమయ వేసికాతెలంబుఁ గూర్చుండి కొండోక వడి యూరాకుండి సబదిక్కులుఁ గనుంగొని యుద్ధపుండూయిరమ్మని యామర్మం బెన్నుఁడేనియు నీవు వినియుందుచే యని గోవిందుండు మందహోస భాసురముభారవించుండై యట్లనియె.

ఉ. ఇదగ కెల రాజనయి యొక్కుడ లేనిప్రసిద్ధి గాంచి నా బుద్ధి నీడు లేదనగఁ బొల్పువసొంచి తెలంప సేమిటన్

- బస్టడ్ గాకయంచీగద ప్రాథతకెలను వెలిగాగ నో
యుద్ధ పిచ్చునాటితగు లాక్కుటి గలై జగద్విరుద్ధమై 13
- క. పదుచుదనంబున గొలల, పదుచుల్లో నాడు నాందు పైనీ బ్రిక్సె
బదుచు స్నంచువిచెల్లిం, బదుచున్ క్రొంటి మోహపదుచున్ వేచ్చె. 14
- గి. పిక్కు నాటచుండి ప్రేమ నెండఱ్చు దు, గూడచేడు ? ఈ డి పీడలేమ ?
దాని మఱతువనిన ధైర్యంబు రాదు, రాథగాలు ధృతిగోధ గాని. 15
- ఉ. తల్లికిం దండి కన్నెలకు దమ్ములప్పు దఱుపంచ గాని నా
యులముగుటు గోప్య మిపు దుదువ నీకు వచించు రాథ కే
నలుక సంచు రాథమతి యై ప్రయటంచుం బ్రసేయండగా
జ్ఞాలుగ మాకునిదరకుం జేరిక యేగతిగల్లు జెప్పుమా. 16
- చ. గమకమలోద నొక్కపని గ్రసును కేసినవో రఘుస్యమై
యమరదు మున్నె కొంత గొఱయ్యెది కౌరు స్వాతంత్ర్యవాసి; నే
దమును మతింబు కాస్త్రమును దైవము లేదని లోకముంచు; లో
కమున వివేకి లేండోకడు కాముకధర్మము లూహసియుగన్. 17
- ఉ. ఆరునుమాఱునంబడియు నాచెలి యేమిటికంటిపేని నే
వీఱువారునంబలెను పెత్తిదయిన్ వలపింపదేదు శృం
గారరస్పభావములు కన్నెయు నాణవదేశ మియుగా
సేంచినాశద దాని విడ సేరునె సేర్చిన టైన మోఖ్యునే. 18
- గి. చక్కుఁడవమెల రాసిగాఁ జక్కుఁటోసి, కమ్ముకసూరి మేదించి కరఁగఁటోసి
చేసినాఁడే ము పరమేష్టి చేతిషాసి, దాసే మెచ్చుడే చలిం సన్మానిస్తున. 19
- గి. భూమి రామలమోములపోల్చి యునుము, దామగల నెంతు రే సట్టితామరలనె
చెలియపాదంబులకు సాటి సేయుగుడు, దును రాజకరస్సు మందలేమి. 20
- గి. కమలగర్భంబులఁ దృష్టింబు గాఁగఁ జూచి, పొలుచుకాశూళ లూముపోను ననిను
బొలఁతీజింఘులతో సరిపోల్పు ఇగునె, జనులముఁగున దాఁగడికొవల నెందు 21
- గి. ఆక్రుతికి రంధ్ర యనికదా గోకరూఢి, యొట్టిగంధుల కేసి సయ్యందువదన
తొడలనగఁజాఱు ననినచోఁ గఢుకేమి, యుతివసెంచుగఁదర మై జ్రమ్మదుఅము 22
- క. ఉన్నపే సాటున లెస్సుగఁ, గస్సియిపిఱు దంద మింకఁ గొ సందంబుకు
మన్నును మిన్నును గలిగిన, యన్నాళ్లకు మఱవవచ్చునా చెలికాఁడా. 23
- క. ధరఁ గవులు పత్తుపాతము, గ రచింతు రచేము ఇంని గతులకు సాగు
కరుఱును ; గిరుఱును సరులా, గురుకుచముల ; కెఱుఁగలేరు గుఱసామ్యంబుల్. 24

- క. వచియించను రచియించను, బచరించ గచించే బంచబూడునిశ్రవ్మ
కచమేచుచకురుచి, కుచలికచమెచిలికుచనుకేతగుటన్ . 25
- అ. క్రోల బుద్దిగొల్లు కొమ్మునా తెరతోడు, బండియున్న వొండపంటు సరియై ?
చేరెడేసేకమ్ము లారసి యిసుమంత, తమ్ముచేష లనుగె ధర్మ మగునే. 26
- క. కోమలిమోమున కాపొమ, ధాముఁడు సరీగాడటున్నఁ దామర సమమ
తామర సమమాసప్పుదు, భామరసము గాక తసయథాసితి నున్నిఁ. 27
- క. ఏయొద సభుకిలివర్రన, సేయంగా సౌకరివశమే ; చేమఁడు రాధన్
బాయక వేణినెపంచై, వేయేటికిఁ డలియలేక వైళమండుకు. 28
- క. ఆసగు మో మాకముఁవ, యొనదు మామోవీఁమ నాచనుగవని
క్యాపుడగు ల్యాక్తోడత. ఔగ్నిసీటును మఱవమ్మునా చెలికాఁడు. 29
- సీ. అల్లుఁడు రమ్మున యిలరించు నొకవేళ, హోయుఁగాఁ కై సేయు నొక్కువేళ
దుడువుచేసినసు లుగులు డెబు నొకవేళ, మంగ్లవ ముద్దిస్తు నొక్కువేళ
కస్సులతో నాడ గదించు నొకవేళ, నొంటిగాఁ జిచివించు నొక్కువేళ
తచ్చమాటలఁ దంటుంచు నొకవేళ, నూరకి నవ్వించు నొక్కువేళ
- సీ. వలమ నొకవేళ నొకవేళ వద్దుకేయుఁ, బఱకు నొకవేళ నొకవేళు బల్కుమండుఁ
బెనుగు నొకవేళ నొకవేళ జేఁఁగలియు, నలగు నొకవేళ నొకవేళ నాదరించు 30
- క. ఆసాతిమనముర్ముయు, లే సెఱుఁగుమ నాడుమర్ము మొఱుఁగునరాధా
మాసవతీ లాకు తెప్పురుఁ, గానరు మామనసుమర్ముకర్ముము ఉరయన్ . 31
- చ. తమనుగోటితాఁపలకుఁ దారిన సెవ్వుతెపై బరాస నీ
కని యొకేకిస్కుఁ డెచ్చుకోని యువ్వులిమోమయి మోడిసేయుఁ గా
దనీవిద్రుించినన సయిప దాయనె సేఁడపి చిన్నవోవు యొం
తనివచియింతుఁ గంచుపద నాచలిసమ్మున మెంచ నద్దవా. 32
- ఖ. సెక సుసగోళ్ల దుప్పుచును జైక్కిలి నొక్కుచు సేమియే నొక్క
నొకకథ బూతుగాఁ డెబుప నూకొన కేను బరాకుగాఁ, బకా
పక సగి యేలరా విఁపు పొపడ ? యింతనె యింతవింతయే
రక మనముచ్చుటలో మఱపురా విఁక రాధాక సెఱువాయుదుక. 33
- ఇ. రారా కృష్ణుఁడ. రాగెనోయి వరదా, రావయ్య గోపాలకా,
యేరా మంంన మిఁగానోయి యథరా బీవయ్య సియూగదం
జేరా, కోప మడేలనోయి యలిగే వేమయ్య, మాటాడరా,
“ రారా ర ” మ్ముసిపుఁచు, సెఱుమఱతుకు రాధావథ్యాట్మిమణికు . 34

- ఉ. వక్క నిరూపులో గడికి జగునిల్చినయటనిల్చి తా
నిక్కము గాగ సమ్మి గడుణించుచు జూచినయటచూచి తా
బక్కనసించునటునగి పైకానుగా గమకించినటు నల్
నిక్కలఁ గాణనయ్యెడి మదిం డిగులయ్యెడిం దల్చుయిన్. 35
- క. ఆకామిని యటు నే నిఱు, “కాకఁ కాకఁ పికఁ పిక” యటున్నవిధం
బై కవఁబొయిగశలసే బ, రాకా నావంకఁ జూడరా చెలికాఁడా. 36
- గి. ఇడ నశ టులీతిని నేఁ దపింప, నొకఁడు కరుణింపున్నాఁడే తఁప్పితోన
మనము వేవువ వ్రేవలైదుకఁ బోవ వలయు నీవున టైనమై నిలువు మనిన. 37
- క. ఇది మంచి దసుచు సుదృఢి, దెదు బొదలుచు మాట సుబ్బనియ్యుక యంతన్ —
బొవలె నట రుక్కిట్టిషుణి, నుమటుం బదుచులయెంటు లొగివిసఁబడఁగా. 38
- క. మున్నటులు వినరుగదా, యని కొంకుచుఁ గృహఁ దుదునా చూచితిపే
యినుఁ దస్తసుంచువైరి. మనలం గని డాగఁబోవుపైమ చెలంగా. 39
- క. దిగడిని లోకబొంధవ, తిగవే నీవేగ మనకుఁ దా నిని మేలా
పగలారుఁ ససుచుఁ బద్దిని, మెయిచెనకే లనఁగఁ బద్దములు మక్కలించేన్. 40
- ఉ. పొడుచుటయాదిగా దసజపుంజనులం దెగబార్చి యాచ్చి తా
వడిఁ జరమాగ దాసవుని పైఁబడి నాతపహందు గ్రుంక వెం
బడి ఇగ మెల్లనున్ బొడువఁ తైకొసుచీఁకటినోఁషమాఁక చే
సడరుతుపొకిత్తాట్కాడియిల్లఁ యినం బొడునూపే దారకల్. 41
- క. సుడిగొన్న కటికిచీఁకటి, కెడచూపక ప్రీపకర్చిక లిండ్లఁ జెలంగేన్
వడిఁ దేంట నంటనియక, పొడుసాపినకనక ముక్కములనగ మిగులఁ. 42
- వ. అని యివ్విధంబున సవ్యనజనాభుండు గొన్నిప్రాప్తపోకమాట లాడుచు, బెండ్లు
వవికలోనికిఁ జని యుద్ధవునిం బనిచి రుక్కిశీకేళికా గృహంబునవం బోయి తడను
గుంప్రియభూషణంబుల సంతోషంబు సేయుచుఁ దసవయినంబున సుపొయంబు
గాసాక సెపంబు వెదకుచు మనంబున ఘనంబగు పరితాపంబుఁ బొరుతఁచుండె నంత
నక్కల. 43
- క. తను నిదురుబుచ్చి చేవువ, వసరుచూసయనుండు చనినవా ర చిలుక చే
పెనుకన్ విని యారాథిక, ఘనతరిశోకాటి మునిగి కళకళపటునుఁ. 44
- సీ. ఒకపఁ చిల్పుగఁబోయి యొకరిపేరునఁ చిల్పు, వమ్ముచెల్ల ! యటుంచు హారిఁ దలంచు
ఫోకటిషోడుగఁబోయి యొకటిఁడప్పక చూచుఁ, దప్పగాయిదియంచుఁ దసగణించు

నొకటి సేయగబోయి యొకప్రయత్నము నేయు, మంచిదానసటంచు మదిఁ దలంచు నొకటి పల్పుగబోయి యొకటి యేమేఁ బఱ్చు, మౌనమాయైనటంచు మోమువ్యంచు గీ. మారు సించించుడక తోఁ చె శారియుంచు, బయలు గబర్చించుఁ బలవించుఁ బల్చుంచు నిజము గాచంచుఁగమ్ముల నీరుచించుఁ, గలకలనుముంచుఁ గలయించుఁ గలవరించు. 45 కీ. బయలు పెచలంగఁజాలదు భయమునేతె, నిముడుకోనియుండుజాలదు భ్రమముచేతె గలికి యిశ్చ దోషమనఁబడక రిణికరణిఁ, కొట్టుకాసును ప్రోక్కులాడు. 46

సీ. మధుకై బథారాతిమధురవాచారీతి, నోంటిగాఁ జింతించు నొక్కువేళ హాటకాంబరధారి యడవచ్చై నవి చేరి, నుస్సుట బయలూసు నొక్కువేళ పోధోధికాయప్పుఁ బదము పాడుగబోయి, యూర కేవా గొడవగు నొక్కువేళ మనకువఁ జేసుఁగొస్సు మర్కుకర్చుమలకు, మడుకుచు పెతెనొందు నొక్కువేళ

గీ. నిష్టులేదని విధిమాఱును నొక్కువేళ, ప్రయక్కి దయుజాడుయని పేఁడు నొక్కువేళ నోయమాద్వహి యని చీరు నొక్కువేళ, దా మంకలంఁ రాధికార్ణిమలాంగి. 47

గీ. మతియు నొకయింత శఖ్యుఁఁ మఱవుఁక, బాధపడి రాధ తదబడి బడలి నిల్చి పిల్చి వోయఁతాఁ బ్రఖాపింపనొచుఁగుఁ, గృష్మ వటుమార్చి చెప్పునుఁ గేలు చేర్చి. 48

క. హా కుష్ఠ ! హా యమాద్వహి !, హా కేవ ! హా ముఖుంద ! హా గోవిందా ! హా కమలాయన ! హా హరి !, హా కమలాహృదయులాల ! హా గోపాలా ! 49

మ. నిను నాదెవముగా మంచిం దలతు గీనిదంపునెమ్మును నీ గొసబుండైప్పులు నీసుధాధరము నీగోమెన నెప్పామునుం గని యహిపుంచు నాతపథిలముగాఁ గై కొఁడు నేఁ దయ్యాపో నను నేలా గెడు బాయజాలితిని కుష్ఠా ! యొతనిర్మాచివో. 50

మ. ఒకనాఁ డించుక చూడమన్న నిను నాఁ దూరెల నేవే మొకం టీకి నిస్సారిముగాఁగఁ గాసఁబదు; నా డెండంబు నిత జాచినం దుకె ముఖ్యుఁకముఁ దానె దేంగతి సెందుక్ సంతసంబందు; నేఁ దకటా యేమియు దేక నీవు నముఁ గృష్మా ! యింతగాఁ దేయదే. 51

కు. అక్కుట యెన్నిముచ్చుల కాసపథంటి మనంబులోనుఁ దా నొక్కుటి యెంవ దై వ మదియొక్కుటి యెంచుట సత్యమాయై; నీ యశ్శునుఁ డైప్పుఁ జేర్చుకొన్నెతిని నా కిది మౌనమాయై నిన్నుక్కుము పాయకుండువని ని స్నేహమమ్ముతిరా మనోహరా. 52

- శ. కడియక సీమవారివలెఁ గస్సులఁ భాచినవేళఁ గొంతనే
పది యది ప్రాద్యసోకలవిషారము సల్పిన నింత రాదుగా
మొదలనె మార మేంచవలె హోసు వచ్చేఁ కేమిసేతు హఁ
మని మచిమండి యేల నిను హాలిమిచేసితి జీవిశ్వరా. 53
- క. ఆసించి సీవు చేసిన, భాసల కే సమ్మిల్యున్న పసిగోల సమో
వోస మన కింతిలో మది, లోసితి వింతటిదయాపరుండవొ కృష్ణ. 54
- శ. అని విలపించి సీవు విషనాడిన సెవ్యూరిధాసనంచుఁ గా
మిని మొగమందు చేల యిడి మొలనె యేడ్చైన వెక్కు వెక్కు వా
లసుగవ వెవ్వీరు చిఱకాలువలై అయికంటి నిక్కుచ
నీసలను జాణఁగా మొయి గసుర్పాధువకు మది తాల్చ్ఛివీడఁగన్. 55
- గి. అంతే బెంపుడుచిల్చి, యయ్యతివఁజేరి, ఇంక్కు యాచియేమిచేసెద వభుకుడీరి
చెబులు వినియొద రించుకే చింతగుండ, వలదు కృష్ణనివచమాన నిలుపు మనిన. 56
- క. కనువిచ్చి చూచి రాధిక, తనవేఁడెకుచిలుకతోదుఁ దా నిట్టినియోన్.
వినకే చిలుకా కృష్ణఁడు, తననొలని వెనుక నారుతను వేమిటికే. 57
- క. ఇల్లేటికి మగుఁ డేటికిఁ. ద లేటికిఁ దండ్రి యేల థన మేటికి నా
యులునిర్కాపము కస్సులఁ, చలనఁగాఁ జాడఁగనినఁ జాలడె చిలుకా. 58
- శ. కలరి గాఁడు లో సెను గివివాఁ డదిగాక వావి మే
సలుడు రూపవంతుడు మవోసుజాలియటంచు సమ్మి నా
తెలిని దండ్రిని మగని దమ్ముల నస్సుల రోసి తన్న సే
సులములోన దేవు డనియుస్సుది కీరమ నీ వెఱంగఁ. 59
- ఉ. విధులఱోన లేవగవు వెస్సెల చలఁగఁగాయఁ బూరచం
గ్రోదయుమైనీతిఁ గశలూనివాని మొగం వె గానిగ
న్నాచిగురెలుఁ దీఱఁ గని నాదిగదా తనభాగ్య పూర నా
మిఁదను స్వామి కెంతదయ మేలుభథా యమకొంచుఁ గీరమా. 60
- గి. చందురునిపూచి సంతోష మందులీల, జూచి పొంసదు హరి నది మాఢలేక
యమ్ములక్కుఁలు మిన్నుక యూమకొందు, రేల కొఱుయైఁ నించుల సేమిగంటి. 61
- శ. చలమున మమ్మచల్లిన నిజాలకునుక్క దయవాడటంచు సే
వలచితిఁ గేతీకీమనుమహాసుక్క భ్రమనొంది తేసె లో

పల్ల గలచంచు నాయగోని పైబడఁ బుప్పుడి రెండుకన్నాలఁ
పొళలేని లేవలేక పదుతు పైప్పుడతో సంయుతిఁ గీరమా.

62

అ. కుని మగిసుండలేక బతిమాలిన నామది నాడికొందునో,
కొదవలు గాఁగ నాడుకొఫుగుంపుల నందునో, యంత తోర్చు నా
శ్రుమహన కంచునో, ఎతలు బాల్పడవేసిన బ్రిహ్మగుందునో,
యచి యచి యేల నాశలపు లాండిబెట్టిన కౌరి శందుసో.

63

ఈ. ప్రశ్నిట్టంచు సేవగతు విప్పుడు నాతల్ప్రాణే యేని గా
మస్సువో యంతెంతుపద సోర్చునదానికి సెంతచందుగా
మస్సువో కానిపోసికు లానిసనామది కేమిసేతుఁ గా
మస్సుపికాసపోక దని యుంచు జె యుంచు సెప్పుసం బికె.

64

అ. ఆమోరాదనికాక యోచిలుక ! నా కాశోరి యూర్లెల పటో
యచుకాలంబున సేఫులంబాసగి యన్యాగీనతం ఔంది సేఁ
పశుఁ ప్రాధించినకొద్దిఁ దాఖిగియ వంతం జొత సంతంత యం
తసఁగారాసినిరాళిపాలుపడి లోనెయుంటి నన్నించికించా.

65

ఈ. సేఁడైన వాచియాసల, పోఁడెని విడనాడి సేను పొతిసెదనస్సుఁ
వాఁడి చెచినాఁడు మారుఁ, డాన నితని కేల పుప్పుటమ్ములు విండుఁ.

66

అ. ఆసుతు నఁంపునింగుతెచి యంగసలకా మమ నొంపుఁ గాని పెం
పమగొఱగావు సీయెంకు భస్తుము గా మగవారిఁ కేరమం
జెనుగఁఁ లాపుగలచిల్పునుచాని చిరాసఁ జేరి సి
గ్రున బ్రతుకండలంపు మదిగో యుక సెన్నుకు బంటుపంతముల్.

67

క. పదుతుంతి రామునింతిఁ, బుమయంచినరీతి వట్టిభ్రాంతిని నస్సుం
పదు మంరకు మరు లెంవకు, పదులుంచు పుప్పుటమ్ముఁ గుదిలించ కడకా.

69

శి. అని యసంగుడ వీపు విస్తునగ సేమి, సేమితిసి సెలకోఁచె నింరి నిందు
నించుఁ బగఁజూడు మని మర్చి తీవుగాక, కాఁక నమ మంచలేవని కలికి యసియె.

శి. పక్కిమాచలమ పైబడే మర్చి బ్రతుకుడే, లలిజూపు నిందుబులంబు గాక

యులఁ జోరములు చెన్నెలుఁ గోర్చుల నెగడుడే, పగజూపు కరలాఘవంబు గాక
చినదిన ముఁచింతతీరుగాఁ వోఁచేడే, తదుచూపు బహురూపవిద్యగాక
రాఘవు మ్రింగఁ గోఱులు సోకి పెడలుఁడై పెడవెడజూపు గారదముగాక

ద్వితీ యూ శ్యాన ము

23

గి. ఇలకె యున్న జగ పెలఁ డెలఁజేసి, భ్రమలముంతువె కనుకటుబలిమిగాక
కాఁ రే పట్ నిజించి ఘనుడ్డవైతి, నేడు గాయోరి సీచారి సీరజారి.

70

ఉ. అనిసవింటివాని మది నల్లని గా నెఱనమ్మి నావు; అఁ

కాఁ గుహారుఁడుఁ జనకుక్క కడి నాగద; పేసమామగం

చాసజనించినాడని బింబడఁ దండ్జిసి మించినాడు త్రో

పాసకు నింక్కైనను మృగాంక మృగాంకనిఁ ఓరు మూరకళ.

71

క. కాఁసి సీరుఫ్సుల, వేదన నామిఁద జాపి విమ ప్రాణములన్
లేదనిపించును పంతము, లేదా యల్లునికిఁ దోషు లే లెమ్ము వడిక.

72

ప. అని యారా థావథూతిలకంబు తలపెంపుడు చిలుకం శేర్క్కని.

చ. ససవిఖకఁడు బోయ; సెల నా కలదాయ; యిదేలపీరిబా
ధను బద్దజ్ఞాల; జాణపుగదా చిలుకా, యొక గాథ లేదుగా
యన “విను సస్నుతాంగి తెలియుంగ సనంగ సనంగ నొక్కరా”
జన విని యంతు గేఱ కైను లల్న మాయును సీక్కురా యనున్.

క. ఇష్టగల రాథికామజి, సెవ్యగలం బొగులఁజిలక సేన్పునఁ బలికెన్
జవ్వని మిగోపాలుని, సవ్యుచు సేఁ దోడితెతు సస్నుంకపుగా.

57

గి. ఆఱుకొల్ఱాయుఁ గృష్మఁ దంచరిగి యిప్పును, సకియ రాకున్న పిలిచిన జాలుగాని
శ్రుతసి పెదకెయగాక సిపతిమంబు, కదలకున్న సి సిచెంతు గంటిసేను.

76

ప. అనిసవిని సవ్యి యవ్యిలాసిసితిలకం చిట్లనియు.

చ. కలవిసపారు లేరో; సరివారలలో సగుభాటు గాఁగ నా
వలె జరియించికే; యొరివింపుల కేటికి బోవ. దాత నా
తలనిటు ప్రాయుఁగావలైనె; దైవము దూఱఁగ నాయవోనె; సేఁ
దూలిమెయి సేమిచోము లెటుసోచితినో యిదిగంటి సి మ్ముయిన్.

78

క. కంటికి నిడ్రరాదు చిలుకా! కలకాలము వేగఁజ్ఞాల సి
పంటియుంగుఁ గరి తిగవా మగవారలఁ చాసియుండ సే
సొంటిగ సుండి సి స్నుపవనోప; సయో యటు లేల జాగు; సి
పెంటసే జంటచేసికానసే; పదవే వనస్సలిపాలికినా,

79

క. సీం గడిగిసితెక్కులు, నా కమరకపోయుగాక; నా కప్పిసచో
జైంకగసి యఁదిరారమ, ణికాంతుఁటోమ్ముమిఁద నిఱవసే చిలుకా!

80

- కె. పొ మృషికలె ; న స్నీయోడ్, బొమ్మినవలె ; నీవు పోయి పుటుపో తెచుతో
ర చ్ఛునవలె ; దేశమని, పొ మృషినవలె ; విధువవలము సు మృషినవలయుణ. 81
- మి. తమ భోగింతుణ, దసు స్వర్ణింతు నమచింతం గాదు సో యిలంక నా
పలి నాకేటికి ; కింగుడేడె లోలుతుక బ్రాయిండి యిల్లాలిం గా
పుషుగాఁ జేసి తుఱ్ఱి ద్వ్యజించి తిర్గే పుణ్యాత్ములం జాచిసం
తసి చాఱుక భల ; మిశ్వ్యోడేచ్చ యెటులైనం గాని యామిఁదటుణ.
- మి. తనదేరుఁ పుషఱ్ఱులుం దనవగల్ తా నాయొడం కేముచ
ప్రస్తుతయు స్నేచ్ఛుకి నాఁటియొన్న విక మానంబాలఁ జంతాభరం
ఖుచ డెందంబున కొక్కుటక విరసముక బుట్టించి పోఁ గాని ర
మృషిచే యొల్లివాని కేల యిల్లర వ్యాపారచాటుర్యముల్.
- కె. ఇంగిత పెల్లులుం డెఇయ సెంతయు బాణవు నీవు ; నీవచ
ప్రస్తుతి యొటికిం గలడె ; సమ్ముతిగా దిది కోరి సేను ను
ఓస్టుంటుఁ గూడినప్పటికిం బొల్లుగఁ నోఁమున నిష్టు పెచ్చుగా
బుంగచుచిల్సు ; నిన్ని పుటు పల్సుగఁ సేర్చున పేదపచ్చులుణ. 84
- గి. అనుముఁ దనచేతిప్రాలఁ బద్యములు శెండు, వడిగ లిథాయించి తెక్కులనడు నునిచి
చిల్సు ! నే శేష కాల్ప నీచి తెమికను, దనదుభాగ్యము పోయి రమ్ము పచున నపప. 85
- కె. ఎగమున కెగసి పుధురా, నగరముఁ గవి యచటుఁ గసలనాభుండు లేమినీ
దగుఁ డెలిసి ద్వారకాపురి, డెం యచ్చటింగరు సొచ్చి డెందం బలరుణ. 86
- కె. తె మకమున భోజకస్వయుఁ, గమలాత్ముఁడుఁ బడుకట్టింటుఁ గవగొని యుండు
పచుచుచు గాదని యచ్చుట, నమినిచిలకలను గూడే యాడుచు నుడెడు. 87
- మ. అంత.
- మ. తె తుపకుంపంతప్పుఁడైక్కుడుంతుబునిద్దాబాశువాకీళబు
మాత్రులు సల్వాకల నూడిఁంపునడుచుమ్ముల్ గాఁ బనుల్ సేయుఁగాఁ
నుఱుఁపంబచ్చులకోళ్లుంచుచుపయుక్ గోపాలుఁ దాచకిట్టి
లాల నారత్తుముతోడేఁ గూడే పొలయల్సున్ మార్గుఁగం బాసెడన్.
- మ. చింపకం కాచి విరాస లేచి సగుచున్ కేసాచి రా రమ్ముచు
ద్వుల గారాబుమిటాపిల్సు యెన సెంతో ఫేగఁ బాధాంటుజం
ఖుల పై ప్రాలఁగ గేలిపై దిచి యింపులోగుల్సు ముద్దిచి తె
క్కులఁ జక్కుంబడుల్వుచు నీన్ని ఇద్దుధాంకంబుదు లాలించుచున్.

- క. నందుయికోదలు పరమా, నందంబున నున్న వారి ? నక్క దలఁచెదకే
యందలిమనవారండఱు ? , గొందఱు నస్నైప్రదు మామురొందుక కిముక్క ? 91
- ఆ. పిస్ను నాటపుండి నిష్టుఁ బ్రాజాబు గాఁ, చెంచుకొన్న రాథ యించుకంత
తడవు పీడజాల డెడుబాసి వమ్ముటఁ, జింతనే యు సేవా వింత కలను. 92
- క. అని వనబాయితోవము, దన విని యింతంతగాని యూనందమతో
నెన రింత లేకయుండినఁ, జన నునే యితును మదిని సుధ్రుమ మొప్పుఁ. 93
- ఉ. ఒసుండకాఖిరామ పురహితో తమ దేవరవారు పూర్వాసిం
పోసపట్టభద్రుద్రవియదాకమహాన్నతులై భవత్తుద
వ్యాపలసత్క్రీటిపసుధాధిపకస్యుక లూడిగంబు లా
సాసలఁ జేయసంటఁ గనిసంతక వింత మత్తేమి కడ్డడిం. 94
- ఊ. అన్నియు మదరించెవటంను సట్టించినదాని కేమిపో
యె సైల కొక్కుసారి మొగ మించుక మాపినఁ జాలు సేల యా
యెన్నిక లంఘుఁ గొందఱు నిజేచ్చల నూఅటదక్కు నెప్పరున్
ని న్నుక పాటివాడని గణించెదరే యితువంతభూమికా. 95
- ప. అని పలికిన. 96
- క. ఇయ్యాటు మతే మతే విన, ముహ్మరమై తసముచికి ముంకులు గాగా
ముమ్మడి నఱమడి కోపము సెమ్మలిశో బాధమ రక్కిటీమహి యింతన్. 97
- ఊ. జాతికొప్పుతో తెవికి జాతిపాపటుబ్బుతో దిగం
జాతినపెటటో నొఱగజాతినివికతో నొకింతగా
జాతినపొమ్ముకో కైయట జాతినక స్తుబోటుకో మహిం
జాతిసత్కులతో నొఱలు జన్మమహన్ పడి లేచి కిసున్. 98
- గి. లేచి తసబోంటుమాదను లేసికోప, ముంచి సుచ్చించి పిలిచి గదించుమోము
సెగగా బోవ దన కది లై గాగ, కొరి ముసిమినగప్పుతో నూరపుండె. 99
- గి. చిలుకకడ జాచి వీకేల చిస్నువోవ ? , సంత లే దిది ; నీను బనేమి ; యొకరి
ప్రకృతి గావని మాన్వంగ కొకరివము ?, చెలియ యేమని సచ్చల దెఱపు మనిన. 100
- చ. చలియ కికేమియున్నవి విశేషము లమ్మేడ నెన్న మాటక్కే
దెఱపగ వేసటయ్యు తెలిపేత జాచిన గృహ కృషు ; యూ
పొలపుః యేమి భాగ్యములు పొండడిసో తెలియంగరామ ; వే
దృంగనియైసనీమనము ఖంబున డల్పగరాడు తచ్చుఫల్. 101

- ఇ. ఘనమోర్చులించి సేమినివక్క ; కంటోయీ దా సేమిగ
ప్రశ్న ; రాజైషున సేమిపోయినపు ; గృహా ! దేవకీసందనా !
యాచిపుస్తుక్ ; కెలిషైమ సేమనడు నాచో ! మోహా మోహణిహో ; న
చ్ఛుక పూర్కాక ; వికార మండిందిరా మందారపుస్పక్కతిక్ . 102
- ఇ. అపచైతిచేతఁ బెరిగిన, పాపఱుల శాదుపుస్తు ప్రత్యేత్తుము నా
శూక చయున సిసేవలు, ప్రాపించుటఁ గొంతకొంత పాటింపడగుఁ . 103
- ఇ. ఘుసుకుచుట్టు పోరి నిషుఁ గస్తురిచేఁ గొసగోట్టువాసి యి
య్యునుపూర్క తెన్నుఁ దుంచు స్కటా యునుక్ దలపోసి పోసే వె
చ్ఛుకుచుకు పై పయని జూఱఁ గుంటుల నాని చే చుఱు
క్కుఁ వికరించి యొంతఫునమాయిసు జీవమటంచుఁ జింతిలుక్ . 104
- ఇ. కెక్కుమ్ములాన సేమో, గ్రస్కునఁ దా ప్రాసి యొసుగేఁ గైకొను ముసుకు
ప్రెక్కుల సుంచినప త్రీక, ముక్కున సెచలించి కోరిముంగల నిడియున్ . 105
- ఇ. శ్రుధమాత్రముఁ దాప త్రీక, నిరుకేల నపించి మొదల నీయ వటంచున్
ముచియును గస్సులనొత్తునుఁ, దశమగదలయూచి చదివె దానిట్లనుచుక్ . 106
- ఇ. పకలసుకూభిరాముఁ డశుక్కారికి రాథ నమస్కరించి ఏమి
స్తుక యొకమిస్తుచంబు ; నిను నమ్మినవన్నినునున్ ఘలించె న
త్తుక చుగుఁ చల్లు డఁచున విత్తావిత తేపకుఁ దేర వటియూ
దీక లివి యొల నాచు సెగడైక నడి మాస్పుము మేలు సీకగుక్ . 107
- ఇ. ఆరి చచువుకొని తచ్ఛావంబులు పలు దెఱంచులం బరికించి వాత్సల్యంబును ముగు
కిసముచు క్రోధతీసమును వ్యంగ్యాబుగుఁ దోష వింతయుఁ జింతయు నొంతరగా
సంతోషంబునుఁ గచురఁ గొంతవడి యూరవండి యవ్యలం గసుంగొని యందు . 108
- ఇ. నిను మది కుఱవను
... ... నచు సెసరు మఱచి కినియకు నాటై
... ... కనికర ముంచర
... ... యుని తెలుఁచెపుడై యొసిద ససరా . 109

(ఇది సుప్రచతుస్పాదకందము .)

- ఇ. ఆరి చచువుకొని యుది గణబద్ధం బయ్యును బయ్యంబు గానివిధం బేమి యుని యు
మీంచి యస్తున్నామంబు ముందుపెనుకల రచియించి పరిత్యాగలోభంబున మన్నా

- మంబులు (నాయక మనంబులు) దలంచుకొన నంచుకొనియొని తానె పొసగించి
యావియే నాఱగు విధంబుల నిట్టపుచుఁ జడికె. 110
- క. కృష్ణ నిను మది మఱవను, కృష్ణ నను సెంగు నఱబి కినియకు నామైఁ
గృష్ణ కనికర మంచర, కృష్ణ యూ తలఁచినపుడె యొసెవ ననరా. 111
- క. కృష్ణ కనికర మంచర, కృష్ణ యూ తలఁచినపుడె యొసెవ ననరా
కృష్ణ నిను మది మఱవను, కృష్ణ నను సెంగుమఱచి కినియకు నామై. 112
- క. నిను మది మఱవను కృష్ణ, నను సెంగుమఱచి కినియకు నామైఁ గృష్ణ
కనికర మంచర కృష్ణ, యూ తలఁచినపుడె యొసెవ ననరా కృష్ణ. 113
- క. కనికర మంచర కృష్ణ, యూ తలఁచినపుడె యొసెవ ననరా కృష్ణ
నిను మది మఱవను కృష్ణ, నను సెంగుమఱచి కినియకు నామైఁ గృష్ణ. 114
- క. అవి రచుఁ బోగడి కృష్ణఁడు, మనమున సంతోష మంచి మక్కునఁ జిలుకు
గమగిని గ్రహ్యఁనఁ జను మింక, ననవుగ సే తేపె వత్త నని తెల్పువరటా. 115
- గి. మొరలఁ లదివేలసేరమ్ పొచియున్న, సేను సే డింక సేమన్న నిక్కమగునె
రాధతోఁ దెల్ప మొకమాట “రమజి తేపె
సీదుపదమాన వచ్చెద సిజ ” మటంచు. 116
- క. అని హారుకమ్మ యొపగిన, వెసయంబుఁ గోని శుకంబు విషాధి వడికు
జనుడెతుచెను ప్రేపలైతు, మనపట్టితినపత్తపూతమును గనుపింపన్. 117
- గి. వచ్చుచింకఁ జాచి వరిత దినున తేచి, చార చాచి తిగిచి గారవించి
పోయినట్టపుఁలు కాయొ పంచో యున్నఁ, బండుపండు తేచు పండు గనిన. 118
- క. ఇంత మేగ మంతచేనుక, యంతింతివరాని నిసులాసందమతోఁ
గొంతవడి యూరకుండి త, సంతసే రాచిల్కుఁ జాచి యంగన వల్కున్. 119
- ఉ. కంటివె కన్నులార నవకంతువిరూసము ; పీసులారఁగా
వింటివె వానిమాట ; లోకపెంబడినెను నన్ చలంచునా ;
యంటివె కృష్ణ కృష్ణ యూని ; పో శుకమా ! పొసగంటి నీవు మా
వంటియద్విష్టినులకు వానిగమంగానుభూగ్య మబ్బుచే ? 120
- క. ఉన్నఁడా గోపాలఁడు ?, విన్నఁడా సీదుమాట ? వేడుక వచ్చె
నన్నఁడా సీతోడన ? ?, మన్నఁడా యేడ్ జైన మక్కువలోడన ? 121
- ఉ. ఏమణె సేమిపల్కు నిను సేమనిపంపెను నన్ను దూతునో
రామనెనో పరాక్రిడెవో రాజులయేలిక కృష్ణమూర్తి నా.

స్వామి ముక్కందు డచ్చుతుడు వారిజనాభుండు శేషకాయి న
సైన్మ నె ; సేమిచెప్పుమనె ; సేమని పంపెను ; నిస్సు సేమనె.

122

క. అదియుండె సేమ ప్రాసిన, పదపద్యమాల్లు జదివి భోవముఁ గనెనా
బదు లేమి పంపే డచ్చుని, పొదలను నాలేఖఁ గొనుచుఁ బొలఁతుక నగుచున్. 123

క. పత్రీకల ప్రాయుఖాణకుఁ, బత్రీకలను ప్రాయు టైమిప్రోఫి. యటంచుం
బత్రీకుఁ జనగవై నిడి. పత్రీకలను సొమ్ముఁ డెమ్ము సప్రిక యుచుం. 124

అ. చిలుకతోడు గొంతసేపు మాటలచును, మొదలుకొనినవోటె పెయిదలుగా, గ
నొలునరణములును నాలుగుఁథమ్ముఁ, తపుపద్య మిట్లులనునుఁ జదివె. 125

క. తలఁచిఁడు గలసెవ రాధా, తల పసుహరుశరసులకును దలఁకు రాధా
సెల నిఁకుఁ దలఁపుకు రాధా, కలచిలకలపఱకులను గలఁకు రాధా 126

వ. అని చడవుకొని తచ్చాతుర్యంబునకు మెచ్చును సీపాటికట్టాత్మంబున్ను దే యిఁడా
గర్భరత్నాకరరాకాసు భాకరున కని తసపెంపుడు చిలుకు ప్రియంబులఁక
మప్పుచు సీవల నులం బీపాటిచల్లుదనంబున సులసి లె. శక తలరత్నాకరరాకా
సుభాకరా ! ద్వారకాపురం బేసరణి సుండె నందిల వింత లేవందంబున సుండె నందు
గోవింబుం దేయందంబునుఁ గొలువై యుండె నంతయుఁ దేవియుఁ బలయు
ననిన రాథకావఘూతిలకంబున ముద్దుచిలుక యిలునియె. 127

సి. అప్పడిక్కరిమంచితాభ్రంశ పవిచిత్ర, గోపురం బలద్వారకాపురంబు
మహిషదాంఖోబాతమణియుయుహసీయ, నూపురం బలద్వారకాపురంబు
సక ల్వై భవభోగసరణిపరాజిత, గోపురం బలద్వారకాపురంబు
కమలాంబునిఁ గన్నకమలాలయునుండుఁ, గాపురం బలద్వారకాపురంబు

గి. సీలపద్మమహోపద్మనిరుపమాన, విజయకరకంథివరంకుంచవినుతుకర
కచ్చపమువందశోభితములసదల, కాపురం బగు సలద్వారకాపురంబు. 128

చ. పుర్ణ వరసోధవాటుముల బోటులపాటలుఁ జంద్రకాంతముల్
గరుఁగి ప్రవాహముల్ దివిముఖంబున రా విను నాఁక యంచుఁ ద
తెరమున వేషపన్ నురితిసమ్మ తాసము సేయుఁ గ్రుంచుఁ
“ హారిం హారీ ” యుటంచుఁ బరిహసము సేయుమ రవ్వులాసినుల్.

చ అల రెడిపీటిచుజుయుహృద్యరుచు ద్వినిఁ గప్పుఁ బఱ్చుతో
య్యలుఁ గనుగొట్టి నంచు నశ్చ దాసరహాసప్తుర్మీవేక్యవుకు

జీలఁగుగు వేలుపుండపని చేయు నమస్కృతి మాటిమాటి ; క
క్ష్యాతికియు సేను గా నను, గాంతుఁడు విస్ము ను సేగి శాశ్వతము.

చ. పుఢమిజనంబు లీయునిఁ బూర్యగిరిం దగి పళిమాస్తిపై
బదునని యాడుకొందు రది పట్టరు ద్వారకలోనివార లె
క్ష్యాతిమతమంచుఁ; మారుపుటగ తదు నోఁచుఁ గోట యెక్కి యు
పదమటగ డ్రెపాలు నొకబొఱునిగాఁగనుఁగుందు రయ్యెడక్.

131

గి. పేటినాకం భెఱంగును గోటహాడ వ, గ డ్రెగలలోఁతు నాగులాకం భెఱంగు
దీనిలోఁ దారకమ్మంబు డలియురాదు, దానఁ బ్రథమ త్యుతీయ భేదములక్క.

132

సీ. ఆచారవంతులో నచటిభూదేవతల్, వావిదపిన్బుహ్యవార్త సనుదు
రపజయం బెఱుఁగని యచటిరాచకోమాట్లు, రణమునపెక యో రాము సనుదు
రందణఁ బోఫీంచు నచటికోముటులుగి, భీముక రోయు కుబేయ సనుదు
రథిక ధాస్యసమ్మది నచటికూద్రులు తని, హలము వ్యాఘుటంచు బలుని సనుదు
రచటి తేరులు మేరువునైన నవ్వు, నచటిగజములు కత్తనిగజము నవ్వు
నచటివాయములు పచునునైన నవ్వు, నచటిభటకోటి నిప్పులైనైన నవ్వు.

133

చ. ఘులుఘులుఘులుఘులుఘులుఘు లనుఘుంటల నొప్పు కాలిపొం
గులునులు మందపున్నడలమ్మంలు పుంకర్ణంబు లారచు
శులవిడిచాటు లారజపుఁబూనిక లాగుకల్లు మక్కదతుల్
దలపఁగ గంధపింధురములా యనఁ బొలురు వారకామినల్.

134

క. వడి గలిగి కుదుపదంబుల, నడపడిచే మిగిలి యో సమ్మ సాముల కె
క్ష్యాదునగు జీపుఁడు దగునడు, గడు నలవఁడు దురగవితి గరిత అసంభ.

135

ఉ. అంగన సీతు పుప్పులుఁ గలాపైవె; యో మగవారు లేరు; చే
కం గడిచేరినాపె నటులో; పెలశం గుముమోవిఁచే; బం
తిం గాకుండ దాచి; తది తేరపుఁ జూశ్రుదురా విటుండ; కొ
న్నంగడి మారుబేరమతె; యంచు వచింతురు పుపులావికల్.

136

గి. ఆటిపటనమెల్ల సేకాథిపత్యు, ముగ భరింపుచున్నఁడు సీమగఁడు సేఁడు
శైపె పట్టపుచేవి గానోపు దీపు, మయ్య సేఁతిఁ బ్రోతువో మఱపులేక.

137

ఉ. నిదులు వారుమేడల నసేకము చూచితి నాఁడు మేడ లా
మేడలలోన నొక్కమగమేడ భవత్తుతికొల్యుమేడ యు

ప్రేషణః దుర్భుష్టక్కు నొక్కహీడ చెలంగఁగ కొరితోద నీ
ప్రేషణ సెవ్వు రాథ్యు లన మిపువుబో డనిపల్కై నవ్యమన్.

138

శి. మనం వసగరాలవికి సీహగఁదు సేను, నీప్రసంగ ము లాడ నాసీడ పార
సవట నొక్కచిల్కై సమఁ జూచిచటుఱండై, నవల సెవరన సెవరులే రనిము కౌరీ. 139

చ. ఉటు సనుఁ బంపిసక్క మొదట సే సటు వోయిన్జోసే దమ్మి చీ
కణి సడిచిడెట్టిండబడి కాంతమఱల్ బయలంచు భ్రాంతిచే
వట సెగ్గుబ్రాకి తాకి తిడవాధుచు గూడులవెంట దూరి యొ
పుట్టిపూరిముంగలం బడి కృపక్క గడవెళ్లితి ద్రోవచూపగఁక. 140

మ. బక్కేబ్బుక్కరమండు చింత గనుగో నూహించి యూపైన సిం
హస కాలునిన గిత్తునం దిరుగ వన్హోస్ బోవరాదంచు బు
దిక్కిఁ దోచెన్ మఱయొక్కింత చిను మాతీరంబునం దొక్కుబో
ష్ట్రు కరం తెత్తిజిబులకున బడతిగా మల్లాధుచు స్నువ్వితిక. 141

ఉ. గోలతసంపుఁజెల్కైయని కోమలి నవ్వును ; నీవు మండుగా
చేలవుగాకతప్ప దొక్కెడవాజూరముగన్న పీఁడు గో
పాలుఁదు పీఁడు కృష్ణుఁ దనుభ్రాంతిని జిత్తరబోష్టులైల్ నూ
పోలికమన్నుఁ కైబడక పోదువె ; తాళును ; రేపె చూచెదన్. 142

ఇ. సైచు మని పలుక రాధిక, యోచిలు కా యింత యేల యుడికించెదవే
సీచిత్తము నాభాగ్యం, బావతురుం డెప్పుడు వమ్మ నని యాడుగు సెదన్. 143

శి. ఓంద తాథీరపూర్ణ రాకేందుముఫులు, నగుచు సేహక్కు విన్నుసైనావు నీవు
మాటలేమన మతి యేటిమాటలనును, నొక్కటిపైఁబెట్టు నిడమాట కొకటియుండ. 144

చ. అనిన నవ్వలివుత్తాంతంబు చెప్పుమహటయు. 145

ఉ. సింధుగభీర ! కింకరశేఖరజూటునబద్దియున్నది
బంధురశీకరప్రకరపొచనపత్కైవితాథురంధరా !
సింధురాగామినీసథరచిప్పువిభూషణభూషితోజ్యల
తక్కుంధర || నీతినూతనయుగంధర ! బరిఁజబంధకంధరా ! 146

క. ఆరసథరచిథరముఖరిత, వరరపవీకాపవీఁ ! వాణిరమణి
క్షూరనారదమారపారద, శరకీ రివిపార ! కృష్ణసుచిషుమారా ! 147

ద్వితీ యూ శ్వాస ము

పూలని. సులభసవమనోజూ ! నూర్చ్యసంకాళ సేజూ !

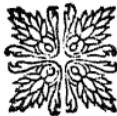
ఫలితహరిసుపూజూ ! బంధుమందారఘూజూ !

కలితనుకవిభోజూ ! కాంతసత్కారంతిరాజూ !

లలితగుణసమూజూ ! లత్కుమాంబూతనూజూ !

గధ్య. ఇది శ్రీ మద్యేషుగోపాల వరప్రసాదలభ శ్శుంగార కవిత్వవైశవ
పలిచిండ్ల తిరువేంగళార్యతనూభవ విద్యజనవిధీయ వేంకట
పతినామదీయ ప్రణీతం లైన రాథామాధవ
సంవాదం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ద్వితీ యూ శ్వాస ము.

రాథా మాధవ నంవాద ముం

తృతీయ క్ష్యాన ము

- క. త్రైకరపక్కటవని, త్యా! కమలానాథముపదాంబుజభృత్యా!
శ్రీమారావిజితనాస, త్యా! కృష్ణపత్యా! రామదాసామాత్యా!
- గ. ఆవధంపుము జనకాధరాధిపతికి, మతిని సంతోష మొదవ సన్మానితిలకు
ఇచ్చుకయోగి రోహంచితాంగుఁడగును, నవలికాధయైల నిట్లని యూనతిచ్చే.
- డ. కష్టాండ కృష్ణదేవుఁడు దయాంబుధి గావును గావు మన్నతో
సప్పున నాగేంద్రుకచకుం జనుంచిలనీతి వచ్చే, దా
ఎప్పటిగొల్లపలైకుఁ గపీంద్రులు గాయుమలు సఖుల్ల భటుల్ల
కిష్కి తెంట రా రథము దారుకుఁ డింగిత మెంచి తోలఁగన్.
- మ. మునుపు తాసున్నతీతులు మొదటికాధలు, నక్కుడక్కుడ సఖులతో నాటుకొనుచు
గింజునట గొల్ల లెవ్వోతో యునుచు బ్రమయు, నడచి కృష్ణండు నందునినగ్గరు చేరి.
- క. బహమితిరి మిరా; లిప్పుడు. విడిదిండుకుఁ బొండు; మిమ్ము వెనుకుఁ బిలిచెచ్చా;
దదసితిరి భోజనానికిఁ దదయుక సేదలను దేరెదగు మిరు వడికా.
- ఖ. ఆని పలుకో వినంబడినయంతుఁ బదంతులు కేసదబ్బుచుం
గమబొము నిక్కు నంబిరముఁ గనొనుచుం కెవి ప్రాల్చి కొంతనే
పున కింది శోరిపలుక్కబడి పో వినఁగరైనె యంచుఁ ద తరం
బును దమకంబుఁ దాల్చిధయుము స్కృదము స్కృదిలోఁ ఔసంగఁగఁకా.
- గ. శికచితు సెజ్జమిఁచెకి, నరిగి గవాత్తుములుఁ జూచి హారియే యునుచుం
బరికింప రాధికామణి, మతియేమియుఁ నోప కపుడు మూస్పడియుండెన్.
- ఘ. అంత.
- ట. వచ్చేనా నాతండ్రి వాసుదేవుం డని, నందుండు వచ్చే నాసందమునను
నాచిన్నపాపని జూచితినా యని, సొంపున జేరె యళోద ప్రేమ

మననే సకాదు చేతనటంచు గోపాలు, గుమినూడి మూర్గిరి గొల్లతెల్ల
సైడైవ దయకలై సే యంచు గోవిక, ల్యార్యిండ్సుండి మాచిరి కడంగి

గీ. చెలగి కృష్ణుండు దుష్టటి మొలబించి, తల్లిదండ్రులపాదపద్మముల కెరగె
వారు దీవించి కాగిట గారివించి, నశ్చతు వారలభాగ్య మేఘనిసుతొంప.

9

ఉ. నందకుమారు డంత జిఖునవ్య మెగంబున దేటకస్సులక్క
బొందుగ బాఱుపూలసిగ పొంక మున్నె దల పగలించు మై
గందపుబూతచే సలుపు గస్సుడ తొక్కువిలాసమూర్తి విం
తందము మించినటు కననయ్య సెగాదిగ బాయువారిక్క.

10

మ. అచటం జలగ దల్లిదండ్రులునం బాసందముం జెంద బ
అగ్నము గోపాలర బుజీంచి నఱదెయ్యిత్తే బాచి తట జీరగో
రుచునున్నట్టిక్కెజాంగ నామఱులకోర్చుల్లో బాపులక్క త్రీతి జీ
నుచు వార్యారల నిండ కయి చనె గృష్ణం డాఃగ్రాసిక్క.

11

గీ. నని యసుంగులతో ద భోజనము చేసి, తల్లివిండ్రులతో గాంతశడవు దాను
శేండ్లియాడినమువ్వటల్ ప్రేమసుడివి, వారియసుమతి నిద్రింపవలయు ననుచు

12

ఉ. ఇంపుఘట్లిల తొక్కుపడుకిల్ల గసుంగోని యాదు రాధయం
డంతులైంగు పీనులవినంబిక దా వినసలు చేరి నుఁ
గెంపులచెక్కుచెంపుబనిగేల్గాటుబంగరుపొవ లెక్కి ని
ద్వంపు పెంచులనుజాయజముద్దార్చికరంబున దల్చు మిటిన్క.

13

గీ. అష్టు సేజైల్ యసియొవ్య రనగ రాధ, యొటపు బోవప మిం డవ్వు డేల వచ్చు
సేను సీయులుడనటంచు సెనరునోప, బాదములమిద ప్రాథె గోపాలమూర్తి. 14

క. లేవయ్య దొక్కవాడవు, నీ నని తా నపలి కేరి ని స్నేహసుచుం
దీవింప; నించు ముపే, గోవిందును నిత్తె పెండ్లికొదు కన విందున్.

15

గీ. పాపుమిదను గూర్చుండె పఱక వయ్య, మిరలును మార్కరాజు లైనారుగనక
సేనమస్కృతి సేసవ నిదిగొయుచు, ప్రొక్కిత్త తా బాపునిసుచ నింపునవసించి. 16

క. పెంగుపడి యూరాకుండెదు, పారిఘారిచి రాధ పలికె నానాటివరెను
మురివము గలదో లేదో, యానుదమని వచ్చినా కె? యరయము రాధన్. 17

ఉ. కోరక దేమియుక్క బిఖకుడైవ నంచు దిచాసనుస్నేచ్చి
గారసుణావతింప! నిను గవ్వోని మిన్నుక యూరాకుండ దీ
నో? రొక పెండ్లికైనను నమం బిలిపించితే? మాడ సవ్యరుణ
లేనికాదు; సేచుచు సే చుసుదాస్తు గాన వేచితిక్.

18

క. గోపాలక మాటూడక, కోణబున సుండ సెంచుకొంటిని మొదలన్ నాప్రజ్ఞ నడవబోదని, కోపము నేనే శమించుకొంటిం బిదపడ.

19

ఉ. వేదుకక త్తె సంచు రతివింతల నికా బమయింపజాతునో మోడి వహింతునో భువనపొశాని సేసని కాక యేల పెం ద్వాడితి వంచు శాధ్యతును నాడునో యాదియేమి రొందుసుం గూడనిదాననై చనటు గోరెద నెప్పుతె సంచు దూడైడడ.

20

ఉ. మామువు మెంజిట్లైన నొకమంచితసాసక్కునై నీవు పు ఛ్యావతు మాటలాడెదవు; సాతరమా నిను ఒల్మైశేసి సే స్టోనక్కు బింగ్యి; నీఘనతి చాలడె రాథక్కు; గాక కాఁకచే నే నొకటాడసేటి; కది నీఉ ససభ్యతు నోపనేటికిఁ.

21

ఉ. దోసము కృష్ణ కృష్ణ నిను దూతిని; నానొసలందు ధాత ముక్క ప్రాసిస్క్రాతె కాదనుచు ప్రాయిగ నీవశమానై; నీవు సే వేసట లేక యేరికని వేదుకచేసటు పైని పైని నా సాసల మాసమేమె పయినాడుచు నిన్నున సేరమున్నదే

22

చ. ఎడకెడఁ జాతుమంటివో; పయింబయి పెమ్ముది నిల్పమంటివో; గఁడగడఁ గోరుమంటివో, వగింబతుమంటివో, పేగుమంటివో, బదలుమటుంటివో; యరుచిపాల్పడమంటివో; సిగు రెగు టె కడలుమటుంటివో; పొరలుమంటివో; మూర్ఖుమనుంగుమంటివో.

23

ఉ. ఒకక్కెత్తొంతిచేఁ బొరల నొక్కుఁడు మాస్పగఁ బూటుకాఁపె? సే సెక్కుడిదాన నీవు మును పెక్కుడేవాడవు సాకు నీకు సే మక్కరయున్న దైన నొక రాడెడిపల్లుక్కులు సేని బట్టెడడ గ్రుక్కుక; యాయే బోయే సవి కొన్నిది నాల బుణ్ణాసబంధముల్.

24

మ. మన మానాడు. మహాబినోదములఁ బ్రేయ లీట్లు భోగించుట ల్యొను మిసాటికి నిద్ద తొక్కురొకరిక వేసారుటల్ వింతలై కసుపించేఁ రచియించసేంది. కపు ల్పుల్పింప లోకాసక్క విననో; నింతియచాలు; మిఅికథ లీలినల్ వినన్ టె విక్క.

25

ఉ. అందుకు బైసినూలి యొకయశ్నేము చెండకయుంటి సేని నా యందుఁ బదాఱువేల కొక యంకము రాదు ధవత్కుటాళ్లు; మిసందున భోజకస్విక యు సత్యయుఁ దృష్టి వహించిసంగదా యందఱమిఁడ రాథ యిక సేటికిఁ జాలడ జీవనానికిఁ.

26

మ. తుని సెట్టయైస్డనో యాటెకి విరక్తు రేపు నీరుక్కిణి
సుదతీర్థము నీవు వాడుగొనుఁ బొంచుల్ చేరి సే సల్గుఁ ఏ
రెపునో యెవ్వ రఱింగువారు మతి నీచిన్నారిపూఁబోండ్ నే
ర్మాదవంగాఁ గయిసేని పెదుతున్ మె యుండంగ సేఁగందునో.

27

మ. సతమా పొత్తులవన్ను కాఁడని గటించు లేక యాగ్గొలగు
బైతులు బోరితి సెఁటిదాఁక ; నది చూపెత జూడు చేసేత ; నా
గతి నీపటుపురాండ్రుకై యెకతె వల్గున్ గారణం బున్నదే ?
యతిమాత్రం ; భెవ చేమిసేయ నిఁక మధ్యసుండ్రువై తనిన్నటు.

28

సి. పాఱు పెన్నులకుఁ కైఁబ డెడునాఁటికెకదా, యూదరించు యార్డుమిందిప్రేమ
వేడుకతోద ముద్దాడునాఁటికెకదా, మిక్కిలి నందునిమిందిప్రేమ
ప్రేపలై దూడల మేపునాఁటికెకదాఁ మేలమా గొలలమిందిప్రేమ,
అఖిన్నయొడల మల్లాడునాఁటికెకదా, మిక్కిలి మాబోండ్లమింది | ప్రేమ

గి. తండ్రి వసుడేవుఁ డయ్యును డల్లి యపుడు, దేవకీదేవి యయ్యును దేశరవును,
చఖులు సృపుఁరి రాబోంటు సకియ్యైరి, చాలదే సేఁడు కొత్తసంసారమయ్య.

మ. వినులాత్మా ! యొకవిన్నపంటు కుమా ప్రేపలైలో నస్నపా
పమునన్ మాసితో నస్నపి ; సేను మేలఁగేపాపాన ప్రేపలైవై
మమతో మానితో, యింతమాత్రము వచింపన్ లేవె ; పుణ్యంటు నీ
కమరున్ గారణకార్యముల్ దెలిసి యోగ్యాయోగ్యము ల్చుచెడా.

ఉ. యొమిట్రికంటివేని విను మిక్కిడివారణ నాఁటినుండి నీ
వేము ల్యుజించి నాకొఱకే యాడకు రావని యాడుకొందు రా
సామి యొఱుంగు నీమనను జన్మముదాఖ్యాతయాదిగఁగ నా
నాముఖబాధలం బడితి సలురికిం బగ్గెత్తి నీవగన్.

31

మ. నిఱవనిప్రేమవోసమున సెంజలి నీతు వచింప ; సేరికిఁ
డెలుపుదు నిందుకొసమే యతిత్వుర రంప్యుని కమ్ముఁ బింపుటల్
పాఱుపుగ సెఁటితో మనసులోఁ గలత్తోస్తుడుల్లుఁ దీతై ని
ర్షుల మికమింద సేమయిన మంచిది యం చిది సమ్మతించితికా.

32

మం. ఇల నీపొహపుఁటు నీవు పదివేలేండున్ మహారాజులై
కలిమి స్ట్రీని జలనై బతుకు డింక స్నమ్ము నాపేయమం
దలంపబోస ; తలంప సేమిపని ? యాడే వంటు నీతోడనే
కలసిక ; బాసలు నీతు మేలాసగు బోకంజాతపత్రేతుడా.

33

శాస్త్రవం భౌతికవద్దచ్చే ? నీవలపు లేదా నాటటికి ? స్నేహికిన్
ప్రోవల్ ప్రట్టినే ? నాటి దీంగుణమై కాగో ; నాటి విష్మృష్టిలే
కావో ? లేక యిదేమి ; యి నదత ; లీకైలాట ; లీమాసముల్ ;
నీ వాక్పుషుడ వేషు రాధనెకదా నీ రేజపట్టీకుణా !

34

ఉ. ఇన్ని దినంబు లే బ్రతుకసెంచుట యేమిటి కంటివేని యా
కన్ను లదేము నిన్ను దమకాంతు ఇందిఱగఁ జూడుగోరె ; నే
సున్నది దేవుధుం డలియకుండుసె ; దేవుధుందు సీకు లే
మన్ను మాట చామరిక మున్ను గి రెండున్నది నాలలోసల్లా .

35

ఊ. వంచన మాని గుటు మగవానికి నాటుది మించి యియ్యగా
దంచు వచితు ; రోవి యిదార్థము ; ముంగల నిన్ను నొక్కు టూ
సించినదానఁ గాన నది చెప్పకతీఱదు ; నేనుబద్ధపూ
పైంచుగఁ రాధ దయ్యముసుమిా యది యేమని చిత్తించెనో.

36

శ్రీ. ఒంటిగాఁ బవర్థింప నూరక నాగుండె, యదరంగ జెగ్వైచినట్లు తోఁచు
చడికేచి తెగువతోఁ నడవనూహించువో, నదుముచుఁ చైఁబడినట్లు తోఁచు
కాదని యటులేవ గమకింప వచుఎము, నదియే మొ నదియించినట్లు తోఁచు
గోరింతయుఱునుగఁ నూర్చుండుధలఁచువో, నట్లు సివంబాడినట్లు తోఁచు

గి. పెటిచటినఁ గాంతివివేక ముండు, జలధిలోఁ బెడ్డ నొక్కతెప్ప గలిగియుండు
ఇట్లు నింతగా దిక్కు దెసలేని యిటిపెత్తు, నాతలనే పెటుకలనే యాధాత్కున .

37

మ. ఆడిగేవారో ; మనంబచలుగను మాటాడేటివారో ; ప్రియం
పడ నూరార్చెడివారో ; మిక్కిలిదయక భూషించుచున్ బుదిఁడె
శైఁడివారో ; ధృతిలేక యేడుచుచు మొఱల్ వెటుగఁ గున్నిట్టు చేఁ
దుడిచేవారో ; యొకింత కేఁబగలు నాతో వేఁనువాగో కడున్ .

38

చ. నలువురునవ్వుగా నడవిన్కుంచివంబయి పొరి యింతలా
మెలయవ నిన్ను నే నుపకమించుక క్రుఖ్యము లోన మించినక
డలివినిడచ్చుకొంచు నొకదిటుతనాన దినాఱు త్రోసి యిం
తిలరితి నిన్నుజ్ఞాచితి దురూసలు రోసితి మేఱుచేసితిన్ .

39

ఉ. ఓర్పున భ్యాగ్య మింతెయని యూరక నీపలు కెంతుగాక యూ
నేయు లీకేమె యుట్టిదపు నీవని నేపు డెత్తి పెంచి యా
డెర్పును, నేడు తామ రమియించి మగించును, తమ్ముజ్ఞాచి ని
ట్టుచుపులతోఁ నిటుల్ కరగియుండగ సేనదియేల యిం కిటన్ .

40

- కా. నామిదిక దయ గుంచుచుయ్య యనుచుక వూనంబుతో రాధికా ఖామామరత్పుము చెక్కు కేలనిడి గోపాలుం గుంగొంచు పీ కొమాధుర్వకలస్వనంబు దొలుకం దా సేడ్చెం గన్ని టముక్ గోముంజన్నులు నొప్పుదోగి కడకన్ లో వెక్కుచున్ ప్రమణ్ణుచున్.
- క. కాంతాశంబున రాథా, కాంతామణి గోదనంబు గావింప కాంతుఁడు గుణవంతుఁడు నర, కాంతుఁ దప్ప దలకఁ దీర్ఘమని వడి లేవు. 42
- క. ముకుచెవు లదరఁగ గోపము, న. మున కొకవింత దొప్ప ప్రముంచు రాథా ముకురాస్య రాశ రాకని, మకరాంకనితండ్రి కనియె మతిమఱి కినుకక్. 43
- క. ఎనిమిదిరసములఁ గాంతల, జెనమంత్రవు బెండి మాడి యిక నొక బొమ్ముపై వెనుపొందుచోస్యరసమున, నను మచ్చిక సేయు వచ్చివాడుపై కృష్ణ.
- క. నాతోడిది నీకేటికి; నాతోడిఁక బలుకరాతు; నాతోడిసఖుల్ నీతికి జాతికి వెలిగా, జాతురు నీతోడిచెలిమిఁ కేసిన నన్నుఁ. 46
- క. కడనుండి యాడవలసిన, యడియాసలమాటల్ నాడుము నాపై నిడవేలసిన సేరం బిడు, గడిదేరితి నాటిరాథ గాడిఁక మెలఁగక్. 46
- వ. అని సవతులపయిం బొడము ఉనునం భేరుగుకిలక చేత నొకటిసేయం తీతుఁ గాని వితంబున లేనికలంకలు ఉనంబునం నొలుఁ తొందరపడి యొందునం గ్రోవగానని కొందలపాటున వెనుక ముందుతోఁచక యన్నియుం శేసి తటస్తుని విధంబున నున్న సన్నిఖాసప్రియభూవి వియో గానలవకందరువు పోతిమూతంబుల నిఱవునం గృహించి కలితకంకణయన గూరుచు నప్పుటపుటికిఁ దలఁ ప్రిప్పుముఁ చప్పక తసుఁజాము నప్పుడుతీఁ గటాట్టించి యించుకవిచారించి యది యేసునియుఁ వలంపక తెగించియున్నది యొంగు నపకమ్ముకలు బదువారిమునంబు లొడంబడికలం గాని ర వని నినయావరసంభాషంబుల పోడకసహప్రరాజకిస్య కామనోహరం డిట్లనియో. 47
- చ. పడుతిరో ఉడు నీనుఁ గలపాటివిచారము మాను లేదె ; నీ యడుగుల ప్రాలి కొంతుపియ మైసఁ దుద న్నివరింతు నున్నచో నీడెబడక నానుఁ బెట్టితివి గ్రోహము చేసినవాడ గాను నా చిడిమాడియెలు విన్నపము చేసెదుఁ దాలిమి నూకొన్ను లెక్క.
- మ. మును బాల్యంబున నీతు ప్రోవనితతీక పొదంబుతో నున్నచో నము నా నావిధగండముల్ బొమ్ముపున్నుఁ నీకటాత్మంబుచే

తన కాదా కషణ్ణగలె నది రాథా నాయి శాలెంతయం
చును బండంచును గాలియంచుఁ దరులంచుక్ మాయలం చందు మే.

క. పెనుకొ డెలిసెను కంసుని, పుష పని యడి తెలియలేక బలి ఎని బింబకు
జనపలసే మధుగ కవ్యల, వినపందువె మామ యచట విడివడినకథ్తో.

కి. తల్లిచుంద్రు లయ్యుఁ దారు గాకులిరి, చెరలఁ దిగిలి వెడలఁ దెరువులేక
ససుచలలను దేవకిని వసుదేవుని, సరయవలడె దోషమా లతాంగి

ఉ. కట్టిస్తి కేతలు సైతలు గంసునితోడ సె దీశైనంచు సే
గుటువహించి రాజ్యమునక్ బలు వానక వానితండ్రికిం
బట్టముగట్టి యాకుదురుపూరువునంతమ నిత్యి యం ను
స్నేటుల నిన్నుఁ జాడవలెనంచుఁ దలంచుక్ పైనమాసెడ్డా. 52

మ. సకియా ! కంసునిఁ జంపినామని జరాసంధుండు రోసాన నూ
రక మామిదఁ జలంబుతో దిగి యహోరాత్రింబులున్ గోటుఁ జా
టుక పోరాడు బలంబుతో కురలి పోటుంబంటుతో దులు నా
బక్ కొటూనకుఁగాడె యానధుమ సేఁ బార్యాశి డాగుండతిక్. 53

క. శాఖకువచ్చినుఁ గాదని, యాడకుసంబోక మసము చోయిగ లెచటక్
కూడాసుందుమొ యని, వేంకను సముద్ర సడిగి విను సేర్పుమొయిక్.

గి. వనభినదుమధు ద్వారక యనగ నొక్కు, పురముఁ గల్పించి యందుగాపురముగాఁగ
నచటివారల రపిపించి యచటి కేను, పైనుమొయుంటి నింతలాపలనె వినుము. 55

ఉ. వాండు స్వీండు నుముక్ బికంతి యసుచుక్ వాత్రువ్యుఁగా వించు దా
విండుముక్కుల్ కిషపాలుఁ దండుకొని కీపిం కొసం దోడ వి
ల్చుకుండ స్వాని జయించి రుక్కిణి సటుల్ వంశాభి మానంబుక్కె
పెండుఁచ్చన్నులసెం బయోజమాఁ దప్పేనిక్ శమింపంనగుక్. 56

శ. ఇంపల నొక్కుగాజు తనయింట .. రశ్ను ము రాయించును నా
యవుదల నిందమోపఁ బరిపోరముగా నొకుజాడవెంబడిక్
దవుల వనాంతరంబును న స్నేహి మెచ్చి పురాణబుత్తుపుం
గపుఁ దగురామదాను తసకస్యను రత్ము నిచ్చె బల్మితేఁ, 57

క. అప్ప దారత్నముఁ దౌలుతటి. సృపుసకు నిచ్చినుఁ గుహారి నిచ్చె నతంచున్
జపలాఖై నిందపోకున, యపక్కి వారిఁ చెండ్లియాడగఁ వలసెక్. 58

గి. గవమారల నొక్కుక్క కారణం, నటు బ్రతిష్వాగఁ తెండియదవలసే నొకటి సేయఁగఁబోయిన నొకటివచ్చు, సెమటివారు వివేషలై రొఱుగఁవలయి.

మ. చెరలోసం బదువారు లేరా? దయచేసేవారలు సేరా? కారణంచు న్యిడిపించబోయిన నదే తస్సే? పదాలురా తెవ ల్నా మెడఁ జట్లురోవలైన యాచీశ్వీచుం జ్ఞాద తే మరుపూటాడఁ డెగింతు; దేమనివచింపన లేక పెండ్లాడితిక.

60

క. ఈఖాగున నొక్కుక్కుతే, చీలువలై దసులుకిసఁగఁ జేసెను డైవం బేలా యొడలెజుఁగనికిశ, మేలోక మునందుఁ గలదె యిది నిజమూనే.

మ. ఇన్నిఁ చేసినపాప మిపలువలం దేహత్రముం చప్పినం బదివే లేల భవత్తుదంబులు దలంపకు యోగ్యఁడం గాను సంపదతోడన్ బలగఁబుతోఁ బ్రతిభతో ఖాగ్యఁబుతో సున్న వీమది కింపోనని నీప్రతిష్టయని కొమ్మా నమ్మితి స్నేహ్యదిక్.

62

డ. ఏనటుగాకవారలపయిన్ దయగ్గనవాఁడ డైవ నోమానిని! నిన్ను నింత బతిమాలు కే సుయంబుఁ పూచి యే మేసియుఁ బల్కుఁగాని దయ నింతటిమోహము నీవగలినవ్వ మానక నాదుపెంబడిని మచ్చిక ర మ్ముఁక యుక్కలేబికిం.

ఉ. అన్నియు విందు నాకుఁగలయట పదాలవపాలు మేలు నీమన్నుడ? నీవఁదాఁ డలియకో? యవివేక ప్రఁజేశ సూరు తేకున్నది గాను నిన్నులుక నోడైద? లోకమవా రెఱుఁగ రేకున్నుల కల్కి నీవు దయగ్గలుట సే దయ గోయించటల్.

64

క. అదియేల యాఁడుదానికిఁ, గొదవ లిడ్డ రాదు గానఁ గొదువగు సేనే యుదయుఁడ మహావరాధిని; మదవతి యిక్కనేన మోడి మానఁగరాదే.

65

మ. అనిపల్క న్యినలేక రాధిక సరోజాతు న్యిరీక్షించి క్రమ్మునిట్లారు లడంచి గదదిక సేమే నాడుగఁబోయి యే అన్న తాఁనే తలయుఁచి యోయి, విను కృష్ణ! జాణవం చందు కే ముని గల్పించును సేఁ డెతీంగితిమి సొంపుల్ గుల్చునీపల్కులుఁ.

క. వేసిధుల నీమోహపు చేపులకథ కథలుగఁగఁ డలిపెద వఁగఁ సేవిసపలె సనుప్రజ్ఞకొ, నీవేడుకొ కాక యేమిసేయపు చేపుమా.

67

- క. ని సైవ్య రడిగి రీకథ, లిన్ని యు ; నిసైవరు శాసువ లిటు లాడిరి, మా
శుస్వి దయ లని యొవ రను, శున్నా ; రీటక్క లేల ; నోయ మహాత్మా. 68
- చ. పెదవిలుకానిచేం దసుపు వేసరియున్నది ; యెందుమింద నీ
యుచుకులమాట లేపిఉక్కి నూరక యాడెదు సేర్పునంచు ; ముక్క
చిదుగునబడువారి గొరక్కెగొని చూ తును కే తావితల్
విదు విదు చాలు సెంతయివేకము సేఁ డిటులయ్యె వేదుకల్. 69
- గి. మమ్ము హస్యంబులాడక నూన సేని, సాడవలసినయుటులెల్ యాడు మిపు
సేను విని తాళలే సని షాసమును, జైవుల సంగురులను జీసిపు శిరము సంప. 70
- చ. ఇసి కదియంగచేర యని కృష్ణాడు పాసుపు డిగి రాథికా
మదవతిచెంతే జేరి నున్నమై పులకించి చెమరు నొక్కుతే
లుదుటునఁ దీసి కన్నుఁగవ నొక్క నొ లి కోపమున్న మం
చిది చలమేల నొక్క సమిచే విను నా దొకమిస్తుపం బనక. 71
- క. ఒక చెని మాసుక విన్నప, మొకచెని విము మనిసమాట కులములోనేన్
ముకురాస్య వాదులాడక, మొక మోరఁగఁ కేసి కొంత మోడి వహించెట. 72
- ఉ. ఇప్పటి కింతె చాలునని యొమియునుక బెనుగాడుఁగుక యు
కప్పురగందితో సనియో గంజదూత్తుఁడు కోపగించి యో
యొప్పులకుపు సీ విటుల నుందువె యుండిన నుండు మోమటుల్
ద్రిష్టిగ సేమిచేసితిని దిన్నుగఁ గస్తులు విచ్చి చూడవే. 73
- క. నీమను రాకయుండిన, మోమైనం బావరాదే మోసంబట వే
మామిళ్ల కాజ్జలైతే, కామిని గ్రుక్కిళ్ల కాజ్జ గలదే యొందున్. 74
- ఉ. కోపలి లోకమందు నొకొన్ని దినాలకుఁగాడే కామిసుల్
కాముకలంచు నిఱ్పునురు కాంతులు పిన్నట నాఁటనుండియున్
గోమున స్తుపెంచితివి కోరిక ఊండితి వాదరించి సే
మేము యొఱుంగఁ జేసి తిపు డెవ్యుడ్ నింతినిరాకరింపఁగట. 75
- చ. ఎఱుఁగనివాని నన్నుఁ జెలి మేటికిఁ జేసితి వాసఁగొల్పి సీ
సరసము నీవిలాశమును చాల మనబుననాఁటె ని న్నిఁకు
మఱవఁగఁజాల సేల బతిమాలఁగఁజేసెద వేమపోయు ని
స్తురగడేసేపు కూడిన గృతారుడ నాదుగఁడే తలోదరీ. 76

మ. కలలోనెను నీవే దైవమని సేఁ గన్నాందు నాడెందమం
చెలియున్నట్టు దైవయత్తుమన సెంతే నేరముల్ చేసినఁ
జాలుకం జాతురె ; బుద్ధిగా సహవుమంచుం నిదుకోరాదఁటే ;
చలి ! నీచితము నాదుభాగ్య మిక నాశీవంబు రక్షించవే.

77

వ. కనికర మంచవో, సెరుగోనదాసవు కావో ; భేద విమా
తనవులతోడ రాదనిసదాసవు గావో ; పఛంతి యింతలో
మనలనుజూడలేక సదుమంత్రపువారు గుబారుచేసి గొ
బ్యాన నినువంటిచాని కాగఁబోసిరి నాతలపొప్పుకుండఁగన్ .

78

చ. చిలుకలకొల్పిట్లు నీసొబగుచిన్నెల నీనుడేటపల్గులన్
వెలనె మనంబు కొంత, రతివేషుకలన్ జవిచాపి తేనియున్
బలుకుల కేమి నాతనువు పొవమా ; సటమీఁదిమాటవున్
ములుచనుగా ను నీమననుముచ్చటుఁ దీర్చుద నోతలోదర్సి.

79

క. అహమికను నన్నుదూజీన, తహాతహాచే సప్పుడు నీవు దయలేదనుచున్
బహువిధముల సదురాడితి, సహాహ నాయంతపెతల సందప నీనున్ .

80

ఉ. కంతునిగంతు లెంచి కమగంటికిఁ బుట్టెడు నీరునించి యం
తంతుఁ దలించి ధృతి య్యాలనాడఁగ నిచ్చగించి యా
ద్వ్యంతములుఁ దలంచి చెలులాటుకొనకు దలవాంచి వాంథచే
సెంతవిరాళిఁ బొందితివో యెంతక్కించితివో తలాదరీ !

81

ఊ. చెలి నినుఁబాసి యే నిదురఁజైందమి తైప్పు లెఱుంగుఁ గాఁక చేఁ
దలఁగుట మేసెఱుంగు రుచిదప్పుట జిహ్వామొతుంగు నొంటి సే
నిలుచుట నీవెఱుంగుదువు నిన్నును నీమదిలోనిచింతయుఁ
దలఁచిన గుండెగోదిగులు వైవెఱుంగును బ్రాంనాయికా.

82

ఊ. సలుపురిమాటబున్ వినక నాతలివంప్రుల పచ్చుఁబోక పె
ద్దలు తెలుపంగ నూఁకొనక వెఱునుం గొలువంగలేక నీ
చెలిమియో భుక్క ముక్కి యని చేపితి నింతటిదానవొట సే
చెలియక మోసపోతుఁ బరదేశినిఁ తేసిని వంగనామసీ.

83

క. తఃపగను వగకు వగకును, భావనతో నూఱుపద్యములు చెలి నీకు
యావఱము రచియించితి ; నీవేగతి ; లోక మెల్ల నినుగొనియూమన్

ఉ. జత్తులక తె లిచ్చకముఁ జేయుచుఁ ప్రపయి నాసంగొల్పి నే
నత్తుతి నన్నియు స్కాచి యంతుఁ టొచ్చితి ; బొంక సేర ; వా
వత్తిక నీళు సేవగసు దండనఁకేసినఁ జేయుఁజైలు ; నీ
చిత్తము నాడుభాగ్య మికుఁ జైపైడేబేమి కురంగోచనా.

85

ఉ. న్రోహిసటంచు సేఱుగద తోఁచెను ; ముందటి చిన్న నాఁటి నా
మోహముజూచిర్చెన నను ముందుగుఁ కొనరాద . కోప మే
కే హరణాక్షి ! నాపడత లేగతిసుండిన నుండేగాక ; యా
దేహము నీయధీన ; మిదియొంచియుఁ గౌగిటుఁ జేస్పురాదుఁచే.

86

సీ. ననచూపకఫలించు పనసభూజమథుఁగి, నునతిరో ! మును మేఱి చూపినావు
పూచినంతనె కాచి పొల్పుమామిడిమాడిసై, నెలఁతగో ! మది దయి నిలిపినావు
శూచి పిమ్మట రాలిపోవుపాటలికేలు, దరుణిరో ! కల్పైమ దాఁచినావు
శూచి కాచి ఫలించు భూకల్పకమురీతి, మునవరో ! యఁకైన మునవఁగలవు

గీ. నీమ నీయంతెమోఁపని నెనరు ప్రేమ, బలుకువగలను నడతలుఁ డెలుపవక్కమై
నిస్సు వంటిది ననువంటినెవరువానిఁ, జలమునేయుట యిది పూర్వుఫలము గాద.

క. కలికీ ! పలుకవె ; చిలుకల, కొలికీ ! దయుఁ జూడరాద ; కోపం జేతే ?
యలికీరంబుల కిదిగో, యథికైన నాడెంద ముందు కలయించెదవే.

గీ. అన విధు నీదుపదములనైన ప్రాలి, ఇఁడుకొనియొద దయపుట విస్సువీంచి
పదతి కాదేని హృదయితాపంబు దీఱ, నాన విధువుము నీయధరామృతంబు.

గీ. రమణి దాసరితప్ప దండమునఁ బోవు

సందు రండుకు నోఁచనై తిందువడన !

యఁంఁ దయసేలుదో భాగ్య మింతో యనుచుఁ
బొలుతుఁ దను దోడితెచ్చినచిలుకుఁ జూచి

చ. కడకడయుండెదేమె చిలుకా ! మును నమ్మిక లీవొసంగఁగాఁ

దోడిబడి నమ్మి పచ్చితిని దోచినరీతిని విస్సువించితిన

గడుపట సేమిలేక ననుఁ గంతునిచేతికి నస్సించె మి

పదతుక, యొను గా దనుచుఁ బల్పుదు ; నీవును నూరకండడే ?

చిలుకలకొలికికిఁ గలికికి, నలుకఁట పలుకదఁట చలములఁట నీవైన

గులుకువగు గులుకుపురుపు, బలుకులొలుక పల్పుఁ జిలుకుఁ దలుకై చిలుకా !

గి. మరుఁడు గుత్తి గాగ సేనాదుషుల యొకటి
చెవులఁ బోరదాయి చిలక యాచెలికి సేడు
నూడుత్తిప్పంగ దారంబు నూడువడు
భూమి యిటులున్న మగవాడిఁ కేమిసేయు.

93

ప. అనిన రాధికాతీలకంబు తనపెంపుచిలకం బేర్కుని యిటునియై.

94

క. సే సెవ్యుతే దను మనుషు, దా సెవ్యు నన్న వేడు దను న్నావన్
బూనిక సేసంబంధమై, పైను సీ వడుగ చేరవా యని గదున్.

ప. చిలక యిటునియై.

క. నీ వనుగా సతుఁ డనుగా, సే వినగా జాల; సెల్లనీతులు గిశుల్
నీ పెఱుగు దాత డెఱుగు, బోహే యునఁ గృఘు దఱక మొగమునఁ దొలకన్.

గి. ఇంత పనితేనిపరికి సే శీల పెనగ, ననుచు మెడజాఱునిగఁ గేల నదుముళొనుచుఁ
దగటుమప్పటి ఎల్లోగాటుగ ఘట్టించి లేచి తలయూఁచి రాధను జాచి పరిక.

ఉ. తీరనిపోహాతాపమున దీనితచే బతిమాలిచూచి వే
సారతి నింక నీచెలిమి చాలును సీపెత సీను మున్నె; సే
నూరికిఁ బోయెదం గరుడ యుంచవే యించుర యూఱడింపగా
సేరకసోతి నంచుఁ జైలి సీపెత రెంచెద వించిపాదటక.

చ. సౌలయక యెన్ని దేశములు చూచితి సెందఱతోడ సే స్తుముల్
పరిపెతి సెతుముచ్చుటకుఁ జాలితి; సెవ్యుయు సిల్వ్యువాయై సీ
నిలుడుమాట నీసెనరు సీరసికత్యముఁ జాల నమ్మిత్తిక-
శ్శతి! కలనైన నన్ను మఱచేవునుఖా యెన రెన్న చెప్పిపణ.

100

చ. కులంకుమిటారి సీవు సెలకొన్న పురంబును సీగృహంబు సీ
చెలులును సీవు సీసాలపుఱజెన్నెలు సీవగబు మనంబున్న
సెలకొన గుండె జలుమును సేట్టికిఁ దీఱనిపెనమ యై ముం
గల నిసుఁ జాడనానె! యప్పుగా పరదేసుల కేడవేదుకతు

ఉ. ఒక్కుక్కునాటిపీనదతు అల్లమునం దలపోసి యే
చిప్పలకైన నోర్చు రరిఁ శేరుగుగా యని చాల నమ్మిత్తిక-
మర్పువలేనిచోటు బతిమాలిన నామది కంచుఁ; గాక యూ
తక్కువసే సమేన మితిదప్పిన వేసట గాడ యేరికిన.

చ. పకపకసప్యుచుం జైలగి పైకొనుషుక్క రతులం బెసంగి పో
యక మనమున్న చండ మిసుమంతయు నే మఱవంగజాల ; నెం
దుకుఁ బలుమాట ; లీతసుపుత్రో సెఱమిస్తునామనంబుతో
నిఁక నొక కాంతతోఁ జెలిమియేమన నేయుఁగలాడ మానిని !

103

చ. పలుమరు నీవుఁగాఁబడినపాటులు నీమన నే యెఱుంగు ; నీ
పలమను నీత్యణీక్కతియు జవ్వని నామన నే యెఱుంగు ; న
వ్యుల నసువంటిమేలంగలవాని గడించుకొనఁగఁతు ; నా
పలనను దూఱు లేదు ; సెలవా యుఁక కైమక ముదుకోమలీ

మ. పరువై వచ్చితీఁగాని సేరములు నాపైమంచి కోపించు చే
సెఱుఁగ న్నామది చ్చలుఁఁసితివి యా యుఁల ? యుఁలేల ? తెలు
వ్యరు నాకేలఁ ? బుటాసుబంధములు గావా యన్నియు క్షుఁట్టో
ఫరిగాఁబోలును బోయివచ్చేదఁ గట్టాత్తుం బుంచునొ రాధికా.

మళ్ళ అని పల్క న్నిని కల్కి ర్యుంతపలుకయ్యా యుంతగా సేరమం
డిన లూచేతువె రాజక్షుకల ; నెంతేఁ జాలుఁ పెట్టెలుఁ భా
లసుమ స్ను మైద్దిగొల్లవారికడ ; నాహఁ సేము నీచేతులక
గనినా ; మన్నియు నీకట్టాత్తుమున నే కాదా ప్రవర్తించుటల్.

106

మ. నను నేఁ డెవ్వతెనంచుఁ జూ చెవవ కృష్ణా నిన్నుఁ బోనండ బ
ర్మైని బ్రాథుంచెదనంచు నెంచితివొ యాలే యుంతశుం జాలపే
యనుఁగుంబోటులయిండ్ల కేఁగెదవొ భాగ్యంగొయుఁ బోస్తామ్ము క్రే
మను నేఁ జూచెద నిన్నుఁ సన్నుఁ డగడే మాయుఁరిప్పుఁబోఁడులక.

చ. తెగువల నమ్మలక్కులు పత్తివత్తులై నను దూఱువారు ; నే
నౌగి విపుదాన ; నీవు కడనుండెడివాచవె ; నీవు వారునం
దగవున మెచ్చుసేయుదును ; దప్పిసుఁ జూచెద ; నింటికెలునం
బోగడికఁ దచ్చుగాద ; యొటుపోయెమ నిన్నిడ నెన్నిథంగులక.

108

చ. అనుమ బిరాస లేచి వనజాతులిదుపుట్టిఁంగుఁ బట్టి గొ
బ్యున సెఱుపారిపోయెదవు పోదువుగా కని శయ్యమిఁదికిన
బెనుఁనుఁ దీయు నొయ్యును దమిఁ బిగికాఁగిట్టిఁగుఁ గదించి రా
ధను గరఁగించె కొరి తమతాపము దీఱఁగుఁ గొప మాఱగన.

10

చ పలమను గొప మిారసము జవ్వని కేడవు డాగిపోయెనో
తెలియదు కొంతసేపు తనదేహము తా సెఱుఁగంలేక మై

పులకం నప్పటపుటికిఁ బొంగుచు నిక్కువలంట సోఱును
బలుకక యూరకుండె నలమాధవుకొగిట రాధ వేడుకక.

110

క. చెలువయఁట రాధ ; కృష్ణుఁదు, చెలువుండఁట ; చిన్న నాఁటి చెలివఁట ; యొకలై
కలసినవారఁట ; వారల, మెలకవలకుఁ దమికి మటువేరలు గలవే.

111

మ. కొమరుంబ్రాయపుజీన్ని చున్నఁగవముకుఁ నొకిక్కి కోరాడి కం
తమనం గేఁలు గదించి యిక్కువలు గోటక్క మిటి నెవేస్తున లేఁ
జైమట్ గ్రాలఁగఁ గౌగిలించ బడలించో జొకిక్కి తా సెంతయుఁ
దమి రాధామథురాధరాధరసుధారాల్ చవింగ్రోలుచుఁ.

112

ఉ. చికిత్తి వంచు రాధ యొకచే హరికంరము గౌగిలించి తా
నిక్కున న్నాలి చూడవమటంచును నించుక మోదిసేయుచుం
జక్కెరయోవి యాని నిలహాలక కస్తురమోడ్చి సోఱుచుం
బుక్కిటిపీడె మందుకొని మదుల నొదిక మాటలాడుచుఁ.

113

నిరోవ్యనుతేభవ్యతము.

గిలింత స్నగి కాంత కాంతకృతసం కేతజ్జయై యిన్నుఁ జం
చలతాటంకరథాంగగండయుగయై సత్యంక చేలాంతయై
చెలకేఁగెన్ గరిసస్తనాగ్నిసఖలని శైషాధరగ్రాహియై
గళనాడాంగదఫుంటికాంలకలాక్రాంతాంగజేచాపుగతిక.

114

ఊ. గళరవ ముపుతిల బిగికాగిటుఁ జన్నుఁ పిక్కాల నం
డెలరన మాపహిల్ల గడిదేరినవార్తలు గ్రక్కతిల్ల మై
ఖలరొడ తారసిలుఁ డలికన్నాన లించుక సామ్మనిల్ల నూ
ర్పులు వడిసాఘతిలుఁ దమిఁ బుంగి లతాంగి చెలంగి పైకాసన.

115

ఉ. అంత రతాంతమంచుఁ గమలాట్టుఁడు రాధిక మోముఁ జూవి యొ
వింత లీకేమి తెల్పు కొక వేడుఁలాఁ బదివేలు వేడ్కు అం
తంత ఘటింపనేచ్చతి వచ్చ నెఱయాధవు గాక సీతు నీ
వింతన సేరఁస్తు బ్రమియింతుఁ కృష్ణుని లోకులున్నఁగక.

116

ఉ. కోపలి యొంత శివపయుకొన్నును మున్నుక లేనయై మైత్తి
నాయిక చేత సే రతులయంద మెఱుఁగక యొలుఁచి సే
డేముఁ చిన్న వింతుఁ దనువెలు శాశనమాయై సింబుఁం
జేమటుఁ పెర్కాము సాలయించితి వన్నిటుఁ న్ను వేడుకక.

117

క. అన విని రాధిక కృష్ణ నిం, గసుగొని యూనవ్యూహాము కళగల చెక్కులో
సును పొవియుఁ జెలిగమ్ములు, గొసబునఁ బలుమారు ముద్దుగొపుచు స్నానమును. 118

ఉ. తేరనినిద్రమంపు దగడిఱియూర్పులపెట్టు పచ్చికా
ఖాఱనిశొవికెంపు చెమటాటనిచెక్కులపొంపు జాతియుక్కా
జాఱనిపైటలోనిబిచన్నలక్కిస్నేలవంకగుంపు చె
న్నార నొయారములో సులక సచ్చీలి యప్పుడకిలు లెవ్వడక్క. 119

ఁ. అనదత సెత్తిగి యొఱుఁగని, దానివలెనె యొయ్యోద తా షండఁ దసుం
.. దానయి సంయం డడిగిసఁ, బోనీ మంకేమి యనుమఁ బొలఁఁక సప్పుక్క, 120

క. కుటీతిఁ గొన్ని దినములు, కూరిమితో రాధ వగలతన్ లోకై యూ
శారి వనియించి యొకనాఁ, డారమణిక సప్పుతీల నాడి సుమఖుఁడై. 121

ఁ. పణినినమలకు మఱలిపుచ్చెదసంచుఁ, దల్లిదండ్రులకోఁ డెల్లి యొల్లిలచెలులఁ
బూర్యాసథులను బ్రియమున బుజ్జిగించి, రాధతోఁగూడ వెదలె సమ్మాధవుందు. 122

ఁ. రథమహయి స్వసించి కవిరాజుఁ రాజుఁ సేస్తకండు వే
విధమల శెంటరా సమితివేగముతో సత్తితెభవంబుతో
సంధికముదంబుతోఁ, దలఁచినప్పుడై ద్వారక కేగుడంచే దక్క
రథగజవాజీపీరథటనాథు తెదుర్మొప్పనఁగా మహాస్నుతిక. 123

ఉ. ఇఱ్లు పురంబుఁశేరుసెవ సేమనితెఱ్పుదుఁ వోరకాల సేస్త
ల్క్రెట్లు నుంచెలన్ బురుజుల స్విడి తేరులఁ జపురాలయ
ర్క్రెట్ జవాబిషాసనలు ఘుమ్ముస బంగరు మెదలన్ జీలుల్
పొటుముగా సుమంబులను బోయుగ సబ్బుర మయ్యి రాధతఁ. 124

మ. మారిఁఖాదన్ బుగి మెల్ల ఘుల్లమనె; నాటో రాధ మాకేడ దా
పురముఁచ్చెసంచు తుక్కిసి పొదల్లోపుఁడు లేమే మేయి యొం
చిరి; త్రీమ్ముడు పూర్వప్పత్తుములఁ దా సిధాంతముల్ చేయుఁ సే
ర్పుగానాక సరిమిదైలోని నిడై బూర్యాస్సేమయోరాథక్క. 125

మ. పయ్యై రుక్కిజిసత్యభామల రమింపంగాఁ బదాక్యేలుక
నియులం సూడఁగ నిద్యోకారుఁ దనిని న్నిశోసైయో నిజి
గ్రియుఁ డౌస్సును దాళయిండై పెనుక; న్నిక్కుంబుగా రాధతై
దయనాఁడై యపుదున్నిచిస్నేలు కృధాశత్త్వులు ఉయ్యిం గటును.

ఉ. చేతిని మంత్రులం దిడియె నీమవిచత్తతు ; కార్యభద్రము
ల్యోకే గుమాళ్లయం దిడియె ; విద్యలం ఛైదత్తసంబులన్ గుల
(శ్రీ) కుళకంబులం దిడియో ; జిస్నె లిం కేమన రాధతోడిదే
లోకము గాగ నుండి నిటక లోపలు కామవుఁ దంచు నెంచరే.

చ. కవ విదేశ జక్కువలకై వడి రాధను మాధవుం డెటుల్
దవులుకయుండుగాఁ దమరు తాళక రుక్కిణి సత్యభామ జాం
బవతియు మిత్రవిందయును భద్ర సుదంతి క్రిందజాతయున్
రవరవ నాడుకొంచు నొక రాతిరి లత్తుణయింటి కేగినణ.

128

ఖ. పదతుక ప్రొమెక్కి వారికి సపగ్గులు నేయునుఁ దాను వాయ నో
క్కెడ వసియించి నెచ్చెఱుల నెవ్వరి సుండగనీక యోజనల్
సడు పుచు నీసునం దెగుచ సల్పురు నాలుగుమాటలూడుగా
సుహుషు సత్యభామ ఏః యోక్కల రుక్కిణితోడ నిటునెక.

129

గి. సన్న గయ్యాళి యందు రీక స్నేహితైల్లు, చెలియివినవక్కు ఒట్టపుదేవి పీపు
ప్రేర్న నీతోడిసాటిగాఁ బెసఁగుఁఁసె, దానువారాతి పారిజాతంబుకొఱవ.

130

ఉ. ఎన్నఁట్టకైన వానిచను వెవ్వతె నమ్మునె కృష్ణ కృష్ణ యు
యున్నదినాలలోనే దయయుంచిన వానికితానఁ బెదున్
బిస్మిలుఁ గాక యుండ సడపించును ; చేసడిబూసలంటిమా
యున్న పశంబుగాదు నిజ మించుక లేదు తెలంచిచూచినన్.

131

ఊ. ఇంచుక రాధనుఁ చునుపే విని వేడితి ; వారు విరుఁ గ
ల్చించిరటంచు నో రదిమి లేదని బొంకును నాడు ; నాఁడే య
టించుక యొవ్వికైన చున మింతవు రూ సడపింతుపే యుకుం
గొంచెములోనే దానిపయఁ గూరిమి తప్పునె ? తప్పు యోజనల్.

ప. అనిస జాంబవతి సత్యభామ కిటనియె.

132

ఉ. ఎంచుకుఁ దప్పె యోజనలు కృష్ణనితంట లెఱింగి దానికై
నిందఫుటింప సేమగును సేడవుఁ గా దనువారు లేరుగా
కందులుఁ గారటంచు నిపు డక్కుట రాధిక వేలగైనై
యండె రమింపగావలె నహార్నుక ముం బనియేమి యేరికిన.

134

ప. అనిస మిత్రవింద జాంబవతితో నిట్లునియె.

135

ఉ. ఎవ్వరికిం బస్తేమి యిని రేటికిం బలెచ్చను నాఁడు నీవు నే
మొవ్వరమంచు నుల్కుతి; మొకించుక నేప్పల నాటపాటల
శ్నిప్పుల లోనుఛేయవలె నాఁటికి నాఁటికి గాక రచ్చులన్
రవ్వలఁబెట్టినన్ మనసు రంజిలఁసేప్పునే యొటివారికిం.

వ. అనిన భద్ర మిత్రవిందతో నిటునియై.

136

ఉ. రచ్చల రవ్వలన్ మనసు రంజిలదంటిని; రాధ కేమిట

స్వచ్ఛే బ్రతిష్ఠ సేడు; మగువా మనమందఱ మొక్కమాటగాఁ
గచ్చెగ శారితోడు బలుకస్వలె రాధకు మాకుఁ గూడునే

. విచ్చులు మేము గావలెనో నీ కది కావలెనో యటం చికన్.

138

వ. అనిన సుదంత భద్రతో నిటునియై.

139

ఉ. అదివలె మేముగావలెనో యం చిపు దాడిన దాని మాపునే ;
యదివలె మిరుగావలె నటం చను ; నింకొక సేర్పు డెల్పెదన్ ;
పదటము లేక నండుముఁ బద్దువళ్ళతులితోవు బోక సే,
డిదిమొదలుక డగించినవహిం ఘమయంబు ఘటింపుగావలెత.

140

వ. అనిను గాళింగి సుదంతతో నిటునియై.

141

ఉ. ఘమయమునేయు గృహ్నమను సాగకపోయిన దేమి ; యందుచే
సమరఁగ రాధ కేమికొదువయ్యెను ; బిస్తుటునాఁటనుండియుకు
దమి తలకెక్కియస్తు దయదప్పునే సేత్తుసిమేని మందుమం
త్రములను బూని వానికిని దానికి భేదము నేయుగాఁదగుక.

142

వ. అనిన లత్తుజ కాళిందితో నిటునియై.

ఉ. మందును మంత్రమంచనెము మంత్రము లిప్పుడు పాటిఁచ్చెపు ; సీ
యందఱు మెచ్చ సే నొకయుపాయముఁ డెల్పెద రాధచెంతకే
పొందుగఁ జైప్పిపంతుదము “ బుదిని భెదవు నీవు, నీకు మా
కెందుకు వాడు నీవె తగ సెంచుక దిటుమునేయు ” మం చుగికి.

143

వ. అనిన రుక్కిణీరమణీశిరోమణియక్కామినీమణలం గసుంగొని సప్పుము నిటునియై.

144

ఉ. నిందలు నేయ సెంచుకు దృష్టికృతి యొందువు మించనాడుగా
సెంచుకు గాడు కూడ దనసుందుకు మోడివహించి యుండుగా
సెంచుకు మందు మంత్ర మనసెందుకు దైస్యమతోడ వేందుకు
సెందుకు నేవచింతు నొకయిమ్మావ యంచుక విందురేనియుక.

145

మ. మనోభోగంబుల సేమితక్కువలుగా మన్నించె సేవేళక్క
నను మాటాడడే బుజ్జిగిపడ్డో రతిక మల్లాదుచుండ్రుపిగా
దనువుల్ సాఖ్యము లాండ్ జేయిడ్డో మహాతాష్టర్య చిత్తంబునక్
మనలోనక్ మనవారె యార్క్వీలు వహింపన్ వారినే కేరముత్.

సి. ఒకవిసొ మైమి వేట్లొక్కానిసొమైమి, చక్కెర కమరునే చిక్కెదనము
లోకులు గనసేమి తా కనుగొనసేమి, వెస్సుల శూనుకే విస్సువనము
అంత గొనసేమి యింత గొనసేమి, యమ్మతాన కబ్బునే యలుతనము
చెంత నుండినసేమి చేత నుండినసేమి, విరిబంతి కబ్బునే వెగటుఁదనము

గి. ఒకతె చవిగొన్న లేదె మోవికిని ఉపి, సలుగురువు జూడ లేదె నవ్వులకుఁ జెలిని
మాట యొకమాటువిన్ను జాల్ మనవు తృప్తి, శౌరీకడనుండినను లేదెసంతసంబు. 147

మ. వినుఁ డేవేళను గఘ్యుఁ డేవగరిక్కె వేంచేసే దా సెవ్వుతెం
గవి మాటాడెను వార అప్పుటికిఁ బల్క్కె మేర సర్వ్యాండ్డో
ఫనుఁ డేలా పొరపాచ్చెముల్ నడపు నింకక్క మానుఁ డేవార లో
య్యున నారాధ యొకింత విస్సు మనకే యోఁ జిస్సుపో హీనముల్.

చ. అన నిది యు క్రమంచు నపు దందఱు సమ్మతిఁకేసికొంచు మొ
లసె తమయిండ్ కేగి యొకలాగున నుండిరి వారినూటలే
యొనరికఁ బొంచులుండి విని యొస్సికఁ బెంపుడుచిల్కె గ్రహ్యునక్
డనవువచింప రాథ విని తా నది శౌరికిఁ దశ్వుఁ గలిపనక్. 149

క. ఈనుడువు లిపుడు వింటివె, యానడుమను నీవు చిఱక నంపిననాఁడే
నానావిధముల నడిగిరి, మానవతీ ! నీదురాక మహి నల్పుంచె. 150

వ. ఆనిన రాథికావధూతిలకం బతిముదంబునఁ గృహ్యనితో నిటువియో.

సి. పల్లెతావులమన్ను గొల్లదానిని చెంచు, నిధిరత్నములయండు నిలిపినావు
చెలగి రాథమాధవులచెల్చి కో యన, బిశ్వదైన్ రిఁ గల్పించినావు
క్రాథులైన కిరీటపతులకస్వుల మాని, ననుఁ క్రొణపదముగా నడపినావు
సకలవిద్యారహస్యము లెఱుంగఁగఁజేసి, దేహ మాసంద వైందించినావు

గి. సేడు నాపాలిఁ వంబు నీవె యనినఁ, జాల దీమాట నామహాత్మామామనకు
యొంతసంతోషడెదనో యొలుక లేదె, మొదటి కిటుచేయు సర్వజ్ఞమార్తి వీపు 152

గీ. ఒకటఁ గొఱతయులేక నే సన్నదాశ, కైన నాచిన్నపం చిత్త డాడరింపు నీరుపట్టశేషులు నేను సీపు, బంతిభజయింపవలె రేపు సంతసమున.

153

శ. అని మఱునాడు వారికి బ్రియంబుగ సమ్మతిగాగ శోరిచే తన పిలిపించి వారిలును దాసును గృఘ్నిగొడి బంతులై యనపుగఁ బంచథిక్కుపరమాసుములకు జను రెంచికొంచు భోజన ప్యానరించి ధాతకరసారపులై ముదుండి రందఱన్.

154

శ. నవరత్నమ్మితింపునామ్మలను నానాగంధపుస్మాదుల స్నేహంగత్కు నకాంబరంబులను కాంత ల్యింత్కై చేరి చు టు వసింపం గొఱుపుస్నేమాధవునినండ నిన్నతిన్ని యారాధ మ శ్మృతిల్సి, బత్కైను గప్పరంపునుబిల్స్క్రో దశ్ములం జీల్గుగాన్.

శ. పొతుపొ రుక్మిణిసత్యధామలకు నీపూఁబోండ కాయుస్నుక స్నేహకు స్నేహ కైలిక తైవె తెలిపెదక పీరల్ భవత్త్రీతికై కలహం బండగానేల ? పంచి వరుసల్ గల్వించి గోపాల పీరలక్క దిటు చేసి చేసెదనమాధ్యసంబు నే నిర్ముదణ.

155

శ. ఒకసెల కొక్కు మేర విసుఁ దుస్నదిసంబులగాఁ, బదాఱువే లకున బదాఱునాటు ; లకున స్నేతి యారురి కాఱునాల్లు ను కొక్కుకిటిగ లక్కుకాదులకు నొప్పుగు ; సత్యున రెండునాటు ; నం దుకు నొకు కైమ్ము రుక్మిణికి దోచినవో దయ నిఱ్పు ప్రతిక్క.

157

గీ. అసుచు నోయక్కులార నే నంటి నసుచుఁ, గోప మంచకుఁ డీమేర కొదువగాడు సమ్మతిలు దంచుసతుల మొగ మ్ముఁఖాచి, హారికి పొదలుగ రాధ యందరకుప్రొక్కు.

క. గూర్చుంటు మనుచు రాధం, గూర్చు పదంతుకలు మొమ్ముకొనుచుం బ్రియమం గూర్చిపలుకంగఁ గృఘ్నిఁడుఁ, గూర్చుండగ నిడియు నప్పుకొనుచుం జెంతుకు.

క. అంతట వారి వారిని గృహంబులకు సెలవిచ్చి రాధికా కాంతసు గృఘ్నుదేవుడు తగఁనే గరగించి చెలంగి వింతకుకు వింతలుగాఁ దమికు వరుపవెంబడి నందఱయిండ కేగి ఉన శ్రీంతవిలాపమార్మముల దక్షిణాయకుఁ డయ్యు సుస్నతికు.

160

క. విను రాధామాధవకుతి, మనున నిడి వినిసు జనివి మతే క్రాసిస పే చ్ఛిన యాధన్యాత్ములకుఁ, వనజాతుఁ డ్రోసంగు సకలవైధవము దయకు.

161

గి. అనుమతి శుక్రమోగి తెలుపునజువకవిభుందు
కృష్ణాదును రాధామును గాక యీకసు గలరె
దైవము లటంచు వారల భూనమును
దలఁచి | మొక్కాము శుక్రమోగిఁ గౌలిచియుండె.

162

ఉ. కృష్ణాయమంత్రివుత్తు! నుక్కింద్రముఖాంబుజకంజమిత్రి ! శ్రీ
కృష్ణపదాబ్జసంతతపశికృతచిత్తి! నానీచిత్తజా!
జీఘ్నసమానభోగ ! గుణచిత్రమశేష ! గభీరసాగరా!
వైవసమ్ముత్ప్రకటవస్తువిచారణ ! మంత్రివారణ !

163

క. చతుర్థరవచనరచనా, చతురాస ! కవిధాన ! సంతతదానా !

మితభూమణ ! హితపోషణ !, మతితోషణగుణభరీణ ! మస్యవిహారణ !

164

మాలిని. మగదలకులభీరా ! మానించిత్తచోరా !
యగజితగుణహోరా ! యిరిరాధాకుమారా !
నిగమవిధివివోరా ! నిత్యసాఖ్యసుసారా !
సగరథరగభీరా ! చారుక్కంగారవిరా !

గద్య. ఇది శ్రీ మద్యేషుగోపాల వర్షపసాదలబ్ది శ్యాంగార కవిత్వమైశవ
తెలిచిండ్డ తిరువేంళార్యశనూర్ధవ విద్యజ్ఞసమిథేయ వేంకట
పతినామదీయ ప్రయీతిం బైన రాధామార్ధవ సంవా
దంబను హహోప్రబంధంబునందుఁ సర్వంబును
తృతీయ శ్యాసనము.

సంపూర్ణ ము.

